

BISSCHOPPEN VOOR EUROPA... EN TEGEN HET NATIONALISME

IN april van dit jaar verscheen « een pastorale brief ondertekend door acht bisschoppen van de Euregio (Frankrijk, Duitsland, België, Luxemburg) die de uitdagingen uiteenzet waarmee de Europese Unie geconfronteerd wordt. Twee maanden vóór de Europese verkiezingen predikt deze brief de eenheid in de verscheidenheid en de keuze voor de persoon in de solidariteit » (VATICAN NEWS, 9 april 2024).

De Euregio groepeerde acht aan elkaar grenzende bisdommen. Voor ons land zijn dat Luik en Namen, voor Duitsland Trier, voor Frankrijk Metz, Verdun, Toul en Troyes-Nancy; tenslotte is er het aartsbisdom Luxemburg, geleid door de progressistische kardinaal Hollerich, de grote pleitbezorger van « een fundamentele herziening » van de kerkelijke leer over homoseksualiteit.

De pastorale brief heeft als titel « EEN NIEUWE ADEM VOOR EUROPA ». Het document werd voorgesteld in Scy-Chazelles, een dorp in de Franse Moezelstreek, en wel in het huis van Robert Schuman (1886-1963), die samen met Jean Monnet (1888-1979) wordt beschouwd als de grondlegger van de Europese integratie. Schuman was een vrome katholiek, die in 2021 door paus Franciscus “eerbiedwaardig” werd verklaard. Voor de EU is een mogelijke toekomstige heiligverklaring van een van de *Founding Fathers* uiteraard een godsgeschenk: de hele Europese constructie, doelbewust door de VS opgezet om het oude continent in zijn greep te

houden (cf. Philippe de Villiers, *J'ai tiré sur le fil du mensonge et tout est venu*, 2019), wordt erdoor in een wolk van wierook gehuld...

EEN SUPRANATIONALE CONSTRUCTIE

De EU begon als een los economisch samenwerkingsverband (de *Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal*, EGKS), maar vanaf het prille begin hadden de drijvende krachten het einddoel voor ogen: het ondergeschikt maken van de nationale staten aan een overkoepelende supranationale staat. Het verdrag van Maastricht (1992) gaf daartoe de beslissende stoot:

« Het liet toe, dankzij een subtiel en leugenachtig onderscheid, dat niet de soevereiniteit van de afzonderlijke landen werd overgeheveld – wat op zich ongrondwettelijk is – maar wel hun competenties, wat in de feiten op hetzelfde neerkwam: de Europese naties gaven hun soevereiniteit op.

« In zijn nummer van juni-juli 1992 hernam en verduidelijkte abbé de Nantes de analyse van Marie-France Garaud en Philippe Séguin, die aantoonde dat de

Europese Unie “een manoeuvre was om de naties te verstikken”. Garaud schreef: “Het meest duistere punt van het verdrag ligt in zijn fundamentele bedoeling, die half verborgen wordt en half vermomd: het politieke opzet om een federale staat te scheppen op de puinhopen van de huidige naties.”

« Dat federalisme is dus

Bij het huis van Robert Schuman toont kardinaal Jean-Claude Hollerich de pastorale brief met de handtekeningen van de acht prelaten van de Euregio.

ingeschreven in het verdrag van de EU. Ons doen geloven, zoals de Franse rechtse partijen doen [*en in feite alle "rechtse" partijen in de EU-landen*] dat het mogelijk is om tot een "Europa van de naties" te komen, is niet meer dan een illusie. Wij zijn tegen Europa, eerst en vooral tegen het federale Europa natuurlijk dat neerkomt op de dood van Frankrijk [*en niet alleen van Frankrijk !*], maar ook tegen het Europa van de naties dat enkel een niet te realiseren wensdroom is » (broeder Michel van de triomferende Onbevleete, *Conférence d'actualités*, mei 2024).

De Britten, met hun ingeworteld wantrouwen tegenover de machten op "het continent", hadden snel door dat Brussel hun onafhankelijkheid wilde fnuiken en kozen voor de Brexit. Dat dit proces zo moeizaam verliep, was vooral te wijten aan de hardnekkige tegenstand en de drijfverijen van de pro-Europeanen, óók binnen het Britse *establishment* ! Het Hongarije van Orbán wil een eigen koers varen, maar men gunt het land het licht in de ogen niet en doet al het mogelijke om het de eenheidsworst van Europese "standpunten" en "waarden" op te dringen. Want de EU is in de eerste plaats een propagandamachine voor een liberale, maçonneke en antichristelijke ideologie, die ons allemaal met schijnbaar onuitputtelijke financiële middelen door de strot geduwd wordt.

Als het Eurovisiesongfestival een uithangbord van het zo verheerlijkte Europa moet zijn, dan zou iedereen moeten beseffen hoe laat het is. Het gebeuren is één grote smeerlapperij geworden, met dit jaar als meest decadente uitschieter de inzending van Ierland (Ierland !): een satanistische act van Bambie Thug, een non-binair wezen dat optrad boven op een enorm pentagram en met een als duivel verklede kompaan.

En zijn wij dan verwonderd dat Rusland, dat zijn godsdienst de centrale plaats geeft in de samenleving, niets meer te maken wil hebben met het Westen ?

MEDEPLICHTIGE BISSCHOPPEN

Met hun pastorale brief spelen de acht prelaten van de Euregio in hun naïviteit (?) het spel mee. « *Eenheid in de verscheidenheid en keuze voor de persoon in de solidariteit* » : daar worden we enthousiast van ! Met dergelijke platitudes, waarin de kerkelijke hiërarchie tegenwoordig uitblinkt, probeert men zo weinig mogelijk potten te breken... om vervolgens vast te stellen dat iedereen zo'n lauwe Kerk van slippendragers de rug toekeert.

Uiteraard doet de Kerk niet aan politiek, dat is bekend ! Maar toch roepen de bisschoppen ons allemaal op om « *de kandidaten te kiezen die het Europese project steunen* ». Geen stem voor de zgn. *euroseptici* dus, politici of partijen die zich kritisch uitlaten over de Europese eenmaking. Voor de vertegenwoordigers van de Euregio zijn dat

namelijk egoïsten : « *Wat vandaag het Europese samenleven verlamt, is de vrees van de naties dat zij de controle over hun lot verliezen. Een vrees die leidt tot het terugplooiën op zichzelf en spanningen met de anderen* » (citaat uit de brief).

De Europese instellingen zijn zo machtig geworden dat zij ons op alle vlakken de wet dicteren en ons verplichten tot zaken waarvan wij niet willen weten. Moeten wij ons daar slaafs bij neerleggen of mogen wij opkomen voor onze eigen belangen ? Dat laatste heet *nationalisme* en dat is precies iets waarvan de acht prelaten gruwelen.

Zij houden een stevig pleidooi voor « *de Europese waarden* ». Die kunnen samengevat worden als « *Europees humanisme* », gebaseerd op vier zuilen : het principe dat de mens centraal moet staan in de gemeenschappelijke belangen ; de verscheidenheid van de naties, *maar zonder in nationalisme te vervallen* ; het streven naar vrede, *wat uiteraard botst met het nationalisme (!)* ; rechtvaardigheid en solidariteit.

Als christenen, besluiten de bisschoppen, « *zijn wij de behoeders van de grote verworvenheden van Europa : de vrijheid van geweten, de vrijheid van meningsuiting, de godsdienstvrijheid, het respect voor de mensenrechten, de universele broederschap. Europa moet verdergaan met die diepe waarden te doen beleven* » (uit de brief).

Zijn dat echte christelijke waarden of zijn het de beginselen van de Loge ?

« Kortom, deze brief is echt vervuld van een niet-katholieke geest, met zijn anti-nationalistische component enerzijds en zijn democratische, socialistische en humanistische component anderzijds, voor de opbouw van een "wereldwijde solidariteit" en een "mensengemeenschap". De bisschoppen hebben besloten zich ten dienste daarvan te stellen. Dat wordt in niet mis te verstane bewoordingen gezegd. Aan het einde van de brief herhalen zij de woorden die paus Franciscus in 2016 heeft gesproken : "Ja, Europa heeft christelijke wortels. Het christendom heeft de plicht deze water te geven, *maar in een geest van dienstbaarheid*, zoals bij de voetwassing. De toekomst van het christendom voor Europa is dienstbaarheid" » (broeder Michel).

Dat klinkt heel mooi, maar waar komt het in de praktijk op neer ? Dat de Kerk zich totaal ondergeschikt maakt aan een Europese machinerie die alleen maar minachting en afkeer voor haar koestert en die maar al te blij is dat haar plannen op die manier niet gedwarsboomd worden.

« En het na te volgen model is de eerbiedwaardige Robert Schuman, vader van Europa, die zei dat via Europa "ons doel moet zijn om een spirituele gemeenschap tussen mensen en tussen naties tot stand te brengen" » (broeder Michel). En wat dan met de Kerk, onze Moeder ? Zij is binnen afzienbare tijd volkomen overbodig en dus « mag er een groot kruis over haar gemaakt worden » (*ibid.*).

redactie KCR

DE Z. EDWARD POPPE EN DE VLAAMSE BEWEGING

In dit derde artikel van onze studie hebben we het over de dramatische jaren van de Eerste Wereldoorlog, toen de politieke Vlaamse beweging uiteenviel in activisten en passivisten. Wat gebeurde er in het bezette België en aan het IJzerfront en welke houding nam Edward Poppe aan tegenover de verwickelingen?

Voor wat het activisme betreft, baseren we ons op het baanbrekende werk van Lode Wils, *Flamenpolitik en aktivisme. Vlaanderen tegenover België in de Eerste Wereldoorlog* (Leuven, 1974). Dit boek, geschreven door een historicus die dé autoriteit inzake de Vlaamse Beweging is, kan geraadpleegd worden in de *Digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren (dbnl)*. We gebruiken ook verder het boek van Fernand Van de Velde, *Edward Poppe en de Vlaamse Beweging* (Kortrijk, 1994).

III. HET ACTIVISTISCHE AVONTUUR

DE DUITSE BEDOELINGEN MET BELGIË

NADAT Edward bij het uitbreken van de Grote Oorlog naar Namen was gestuurd als ambulan-
cier, deed in Temse al vlug het gerucht de ronde dat hij er gesneuveld was. Groot was dan ook de opluchting toen hij in december 1914 plots weer gezond en wel in zijn geboortedorp opdook. Zijn onderbroken theologiastudies kon hij in januari verderzetten in Mechelen en vanaf april in Gent.

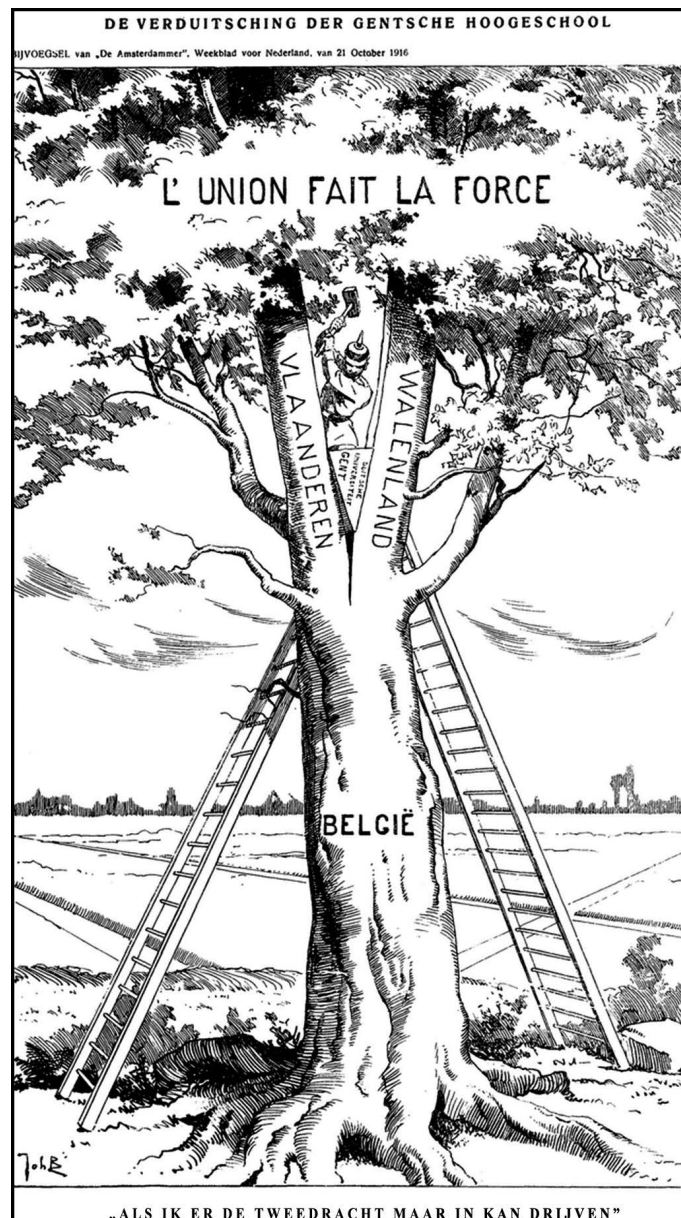
Ondertussen had het Duitse leger heel België bezet met uitzondering van de IJzervlakte, waar koning Albert met zijn soldaten moedig standhield. De vijand had een *Generalgouvernement* geïnstalleerd, een militair bestuur waaraan het grootste deel van ons land onderworpen was. « Vermits de Duitse archieven openbaar gemaakt werden na de Tweede Wereldoorlog, kennen we de Duitse oorlogs- en bezettingspolitiek heel goed. Ze hield de deur open voor verschillende oplossingen al naargelang van de omvang der Duitse overwinning » (L. Wils, *op. cit.*, p. 28).

Vele hooggeplaatste militairen in het *Reich*

waren voorstander van een volledige annexatie van overwonnen landen als België, maar kanselier von Bethmann-Hollweg en andere politieke leiders zagen meer in de oprichting van satellietstaten om na

de oorlog een vredesovereenkomst met de Britten te vergemakkelijken. « Op 16 december [1914], toen een snelle en volledige overwinning veel minder zeker was geworden, kwam kanselier Bethmann met meer nadruk terug op zijn richtlijnen [...]. Het Duitse rijk moest zich bij een groot deel van de Belgische bevolking de positie van een natuurlijke beschermer en trouwe vriend verwerven. Daarom moest de meest verregaande bescherming worden verleend aan de Vlaamse taal [en] de universiteit van Gent vervlaamst. Het Vlaamse vraagstuk moest het voorwerp uitmaken van de meeste zorg van de gouverneur-generaal » (Wils pp. 29-30).

Dat was het officiële begin van de Duitse *Flamenpolitik*, die zou leiden tot een diepe verdeeldheid binnen de Vlaamse Beweging. We zagen al hoe het thema van de vernederlandsing van de rijksuniversiteit vóór de oorlog veel flaminganten in politiek

De Duitse « Flamenpolitik » was er op gericht om Vlamingen en Walen tegen elkaar op te zetten en België op die manier te ondermijnen.

GOUVERNEUR-GENERAAL MORITZ VON BISSING

vaarwater had gebracht en tot toenemende verwaarlozing van de katholieke dimensie van de Beweging. De Duitse sirenenzang zou die “politiekers” alleen maar roekelozer maken.

Het is echter onzin te beweren dat een groot deel van de Vlaamse publieke opinie sympathie koesterde voor de *Flamenpolitik* in de hoop op inwilliging van de Vlaamse eisen door de Duitsers. De brutale Duitse inval van augustus 1914 en de moordpartijen die erop volgden, hadden integendeel tot een uitbarsting van Belgisch patriotisme geleid, óók in het noordelijke landsgedeelte. Het Belgische nationale bewustzijn was nog nooit zo groot geweest. Dat de koning en zijn troepen aan de IJzer dapper weerstand boden aan de overweldiger, vulde iedereen met fierheid.

HET ONTSTAAN VAN HET ACTIVISME

De Vlaamsgezinden die voor het realiseren van hun (politieke) idealen bereid waren om met de Duitsers in zee te gaan, dragen de naam van *activisten*. In het najaar van 1914 vormden zij een haast verwaarloosbare, maar wel erg vastberaden groep, die in het geheim bijeenkwam onder de naam *Jong-Vlaanderen*.

Het klinkt ongetwijfeld heel vreemd, maar de “vader” van het Vlaamse activisme was een Nederlandse dominee van Scandinavische afkomst die werkzaam was in Gent: Jan Derk Domela Nieuwenhuis Nyegaard. De dominee, die een diepe afkeer had van België en al wat Frans was, « droomde van een vereniging van Duitsers, Noord- en Zuid-Neder-

landers, Scandinaviërs en Britten in een bond van Noordwest-Europese staten, onder Duitse leiding » (Wils p. 56). Dit *pangermanisme*, dat de Vlaamse Beweging totaal vreemd was, kon Domela Nieuwenhuis dankzij de fascinerende invloed die van hem uitging aan enkele jonge, radicale flaminganten verkopen.

Jong-Vlaanderen gaf zijn eerste beginselverklaring uit op 27 oktober: opheffing van de naam en de staat België, vestiging van een koninkrijk Vlaanderen, Duits als tweede taal, economische en militaire verbondenheid met het Duitse rijk. Half december stuurde de groep een communiqué aan de keizer, waarin stond dat de Vlamingen « *onder de hoge leiding van Uwe Majesteit trouwe grenswachters van het machtige Germanendom* » wilden worden (Wils p. 60). De Duitse bezetter wreef zich in de handen. Domela Nieuwenhuis kreeg een vrijgeleide om onbeperkt rond te toeren in het Vlaamse land, propaganda te maken en her en der gelijkgezinde kernen uit de grond te stampen.

Om zijn ideeën te verspreiden stichtte *Jong-Vlaanderen* begin 1915, met materiële en financiële steun van de Duitsers, een eigen dagblad: *De Vlaamsche Post*. Hoezeer de krant ook probeerde zijn ware bedoelingen voorlopig te versluieren, toch kwamen de échte Vlaamsgezinden er onmiddellijk krachtig tegen in het verweer. Dat leidde ertoe dat *De Vlaamsche Post* geen succes werd. Veel franskiljonse heethoofden grepen de gelegenheid echter aan om de Vlaamse Beweging in haar geheel in diskrediet te brengen.

Jong-Vlaanderen verschrompelde en viel uiteen. Mannen met meer talent en wervingskracht namen de activistische fakkel over, maar zonder het pangermaanse ideeëngoed: zij waren bereid om met de bezetter te collaboreren voor Vlaams zelfbestuur. De flaminganten die geen actie wilden ondernemen zolang België in oorlog was en bijgevolg aanhanger waren van een tijdelijke “godsvrede” – in feite de overgrote meerderheid – kregen het etiket van *passivisten* opgekleefd.

PROPAGANDA EN LOKMIDDELEN

Het fiasco van *De Vlaamsche Post* deed Moritz von Bissing, de gouverneur-generaal die als een soort onderkoning over bezet België regeerde, inzien dat de Duitse politiek nog een hele weg af te leggen had. « Hij besepte, en herhaalde voortdurend, dat de *Flamenpolitik* heel traag en geleidelijk moest worden gevoerd. De Duitsgezinden vormen een heel kleine minderheid in de Vlaamse Beweging, schreef hij op 10 januari 1915 aan de kanselier, en de Vlaamse bevolking is tegen ons gekeerd. [...] Het was er hem om te doen om heel voorzichtig de flaminganten los te weken van hun vaderlandse gevoelens » (Wils p. 31).

Dat losweken gebeurde onder andere via beïnvloeding van de Belgische pers. In mei 1915 be-

FRANS VAN CAUWELAERT

richtte het gouvernement-generaal aan Berlijn « dat bepaalde Belgische dagbladen financieel werden ondersteund "om ons daardoor een onmiddellijke invloed op hun inhoud te verzekeren" » (Wils p. 32). De thema's die deze dagbladen onder Duitse invloed aansneden, liggen voor de hand: dat het leger in de Westhoek niet vocht voor de belangen van de Vlamingen en de Walen, maar enkel voor die van Frankrijk en Engeland; dat de Belgische regering in Le Havre een luilekkerleventje leidde en bij haar terugkeer de Vlaamse Beweging zou vernietigen; dat een overwinning van de Geallieerden zou betekenen dat ze het Belgische grondgebied stap voor stap zouden inpalmen en tot puin herleiden; enz. Een hardnekkige fabel die via de persorganen rondgebazuind werd, was dat wallinganten aan de bezetter gevraagd hadden om de taalwetten terug af te schaffen!

De Duitsers gebruikten nog andere middelen om Vlamingen en Walen tegen elkaar op te zetten en zo de Belgische eenheidsstaat te ondermijnen. Vanaf het begin van de bezetting werd het Nederlands vóór het Frans gezet in de Duitse officiële mededelingen. In Brugge verdween het Frans van de straatnaamborden, die Nederlands-Duits werden. « In de hoofdstad werd geleidelijk, in de loop van 1915, de tweetaligheid opgelegd voor uithangborden en affiches, filmvertoningen, de trams, de notariële aankondigingen » (Wils p. 37). De bezettende overheid beloofde Vlaamse grieven en belemmeringen in de openbare besturen weg te nemen. Het zou weldra amen en uit zijn met de toestand van minderwaardigheid waarin het Vlaamse volk sinds 1830 gehouden werd...

Alles was goed om de Vlaamse *rasgenoten* te paaïen en ervan te overtuigen dat Vlaanderen zich dankzij het Duitse rijk eindelijk in volle glorie zou kunnen ontplooïen.

HET STANDPUNT VAN EDWARD POPPE

Op 20 augustus 1915 organiseerde Edward een bijeenkomst van « Temsche Voorwaarts », waarop ook de studentenkring van Hamme (met o.m. Wies Moens¹) uitgenodigd was. Jefke Seghers, voorzitter van de leerlingenafdeling, zat de eerste vergadering voor omdat de studenten aan het front waren. Hij begon al meteen over bestuurlijke scheiding, wat bij verschillende aanwezigen succes had. « De bespreking verliep geanimeerd », schrijft Van de Velde, « en Poppe voelde zeer goed dat de jonge generatie [...] politiek bewust was en openstond voor de idealen van August Borms » (p. 47). « Politiek bewust » of bereid om met vuur te spelen?

Borms was een bijzonder bedrijvige flamingant die omwille van zijn krachtdadigheid en zijn redenaarstalent door velen op de handen gedragen werd. Hij kwam niet alleen op voor de onvoorwaardelijke vernederlandsing van Gent, maar ook, in 1913, voor een splitsing van het Belgische leger in Vlaamse en Waalse regimenten. In de herfst van het eerste oorlogsjaar was hij aanwezig op de geheime vergaderingen van *Jong-Vlaanderen*, waarvan hij het anti-Belgicisme tot het zijne maakte. In die lijn zette hij zich steeds feller af tegen de voorstanders van de « godsvrede », de zogezegde passivisten. In juni 1915 werd hij redacteur van de Antwerpse krant *Het Vlaamsche Nieuws*, dat hij een activistische koers deed varen; de Duitsers verstrekten er maandelijkse subsidies aan.

Hoofdman Poppe beëindigde het « woelig debat » (p. 47) met het formuleren van zijn eigen visie, die opgetekend werd in de notulen van de vergadering: « *In de tegenwoordige omstandigheden is het hoe genaamd niet aan te raden onze beweging negatief aan te vatten. Heel gevaarlijk is het bijvoorbeeld een haat te koesteren of, slechter nog, te uiten voor al wat Frans of Waals is en erger nog een haat uit te spreken tegen wat Belgisch is en inzonderheid tegen ons gouvernement.* »

Met lede ogen zag Edward hoe de flamingantische jeugd zich op sleeptouw liet nemen door politieke avonturiers. « Naarmate de vakantie verstreek, geraakte Poppe op de hoogte van het nieuwe klimaat in de studentengilden. [...] Politieke bewustwording was overal aan de orde » (Van de Velde p. 49). « Politieke bewustwording » lijkt hier een eufemisme voor « ingaan op de Duitse lokroep »!

Met de moed der wanhoop bleef Edward vechten voor zijn godsdienstige, culturele en sociale visie op de Vlaamse Beweging. Op 4 september voorzag hij voor de bond een programma in drie delen: kennis-

(1) De letterkundige Wies Moens (1898-1982) was een activist die studeerde aan de door de Duitsers vernederlandsde universiteit van Gent. Ook in de Tweede Wereldoorlog zou hij samenwerken met Duitsland.

making met de Nederlandse religieuze dichter Petrus Augustus de Génestet ; muziek in Vlaanderen met Peter Benoît, Edgar Tinel, Jef Denijn en Emiel Hullebroeck ; de Westvlaamse Beweging in het kielzog van Guido Gezelle. Maar onze toekomstige heilige verloor meer en meer zijn greep op de leden. Eén week later al riep de nieuwe leerlingenhoofdman, Flor Dierckx, op tot actieve deelname aan de politieke strijd !

GEESTELIJK TESTAMENT

Op de vergadering van 17 september 1915 « begon Edward met een waarschuwing voor de verlokking van *onzijdige* bewegingen. We mogen het tweede deel van onze kruisleuze, "Vlaanderen voor Christus", nooit loslaten, was de kern van zijn betoog » (Van de Velde p. 49). Hij legde daarmee de vinger op de wonde : wat was de Vlaamse Beweging nog waard als zij de strijd voor het katholieke geloof, in al zijn facetten, verloochende ? Hoe wilde men ijveren voor de verheffing van Vlaanderen als men de kern van de Vlaamse ziel miskende ?

Op de afsluitende bijeenkomst van 24 september wilde de hoofdman het laatste woord hebben. Hij wist dat zijn voorzitterschap stilaan ten einde liep. Terecht schrijft Van de Velde dat het als het ware zijn geestelijk testament was over het wezen van de Vlaamse Beweging :

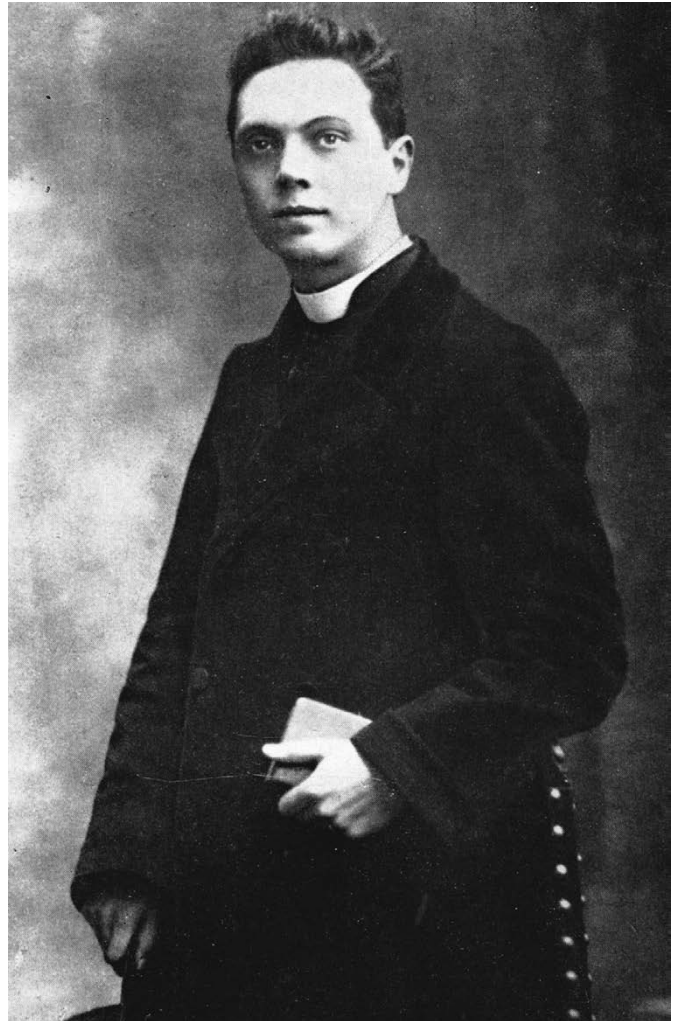
« Het is onze vaste overtuiging dat onze strijd een heilige en grootse kamp is die veel meer is dan een loutere taalbeweging. Onderstel dat van nu af onze taal overal gesproken wordt, zal daarom de matigheid in alle werkmanskringen heersen, zal daarom de verstandhouding beter wezen tussen patroon en knecht, zal daarom ons volk christelijker zijn ? Neen, drierwerf neen !

« Wat is dan eigenlijk de Vlaamse Beweging ? Ik antwoord met de woorden van Hugo Verriest : "Onze beweging is ons werken om ons volk te brengen tot zijn Vlaming zijn." Ik versta daardoor om van ons volk een volk te maken dat vrijheid heeft, dat kunstenaars onder zijn kinderen telt, dat machtig is, dat een tale heeft, dat matig is, maar bovenal een volk dat een Godsdienst heeft.

« En om dat volk tot zijn vroegere grootheid terug te brengen, gebruiken we de geschikte midde-len : 1. taalbeweging, 2. sociale beweging, 3. matigheidsbeweging en 4. zedelijke beweging » (uit de notulen van *Temsche Voorwaarts*).

Na deze uiteenzetting legde Edward nog maar eens de nadruk op de noodzaak van het gebed : *« We handelen zo dikwijls als heidenen. Laat ons Gods Zegen over onze strijd afsmecken. Gedenk, makkers, de woorden van de psalm NISI DOMINUS : "Verloren, verloren gewaakt over steê, is God van hierboven den waker niet mee." »* Wij kunnen wel denken dat wij zorgen voor onze Stad, maar alles is nutteloos als wij geen beroep doen op de hulp van God.

Het stoot tegen de borst dat Van de Velde het enkele regels verder heeft over de « brave stellin-

EDWARD POPPE ALS JONGE ONDERPASTOOR IN GENT

gen » van Poppe. Het kan zijn dat kozijn Frans Mariman bij zijn bezoek die woorden gebruikte, maar de aanhalingstekens die men dan zou verwachten, ontbreken.

DOSFEL EN « VLAANDERENS ZELFBESTUUR »

Op 31 december 1915 kondigde von Bissing aan dat het gouvernement-generaal beslist had om in te gaan op de belangrijkste eis van de Vlaamsgezinden : de universiteit van Gent zou vernederlandst worden. Het was een slimme zet van de Duitsers, die wisten dat ze daarmee heel veel sympathie zouden oogsten onder de flaminganten.

In de paasvakantie van 1916, toen Edward in voorbereiding op zijn priesterwijding een retraite volgde, nam Wies Moens het initiatief om de bond van Temse uit te nodigen in Hamme voor een voordracht door Lodewijk Dosfel over « Vlaanderens zelfbestuur ». De Vlaamse katholiek Dosfel is ons al bekend uit het vorige artikel en we weten dat Poppe hem erg bewonderde. Maar de grote voorman had ondertussen de kaart van het activisme getrokken en riep de massaal opgekomen jongeren op om hun steun te geven aan de beloofde Vlaamse hogeschool.

Van de Velde, van wie de sympathie duidelijk naar de activisten uitgaat, blijft uitvoerig stilstaan bij de toespraak van Dosfel. We citeren :

Studenten en professoren van de « von-Bissinguniversiteit », omkaderd door opvallend veel Duitse militairen. De vernederlandsde universiteit van Gent opende haar deuren in oktober 1916.

« Het werd een krachtig pleidooi voor bestuurlijke scheiding en zelfbestuur. [...] Rijkskanselier Bethmann-Hollweg [had] voor de rijksdag op 5 april verklaard dat Duitsland borg stond voor een gezonde ontwikkeling van Vlaanderen op basis van eigen taal en geaardheid. Eén van de hoopvolle vooruitzichten die eruit voortvloeiden, was de oprichting van een Vlaamse Hogeschool voor het volgende academiejaar. Dosfel evalueerde kort het pro en contra. Hij overliep de tegenargumenten, weerlegde ze [?] en besloot: "Sinds tientallen jaren hebben we reeds de vervlaamsing geëist en nu ze door de Duitsers komt, zouden we er niet van willen. Is het niet om het even? Recht is recht, gelijk door wie we het krijgen." Dosfel besloot [...] met de jonge flaminganten erop te wijzen dat zijzelf, soeverein, in eigen diepste geweten moesten beslissen en dat hun geweten de laatste instantie was waaraan die beslissing toekwam » (p. 51).

Door de veilige katholieke bedding te verlaten waarin Gezelle, Verriest en Poppe de Vlaamse Beweging hadden willen houden, had ze zich ontvoegd van het kerkelijke gezag. Zelfs al stond een Fransdolle kardinaal aan het hoofd van het Belgische episcopaat, toch hadden de Vlaamse leiders beter gedaan het advies van de hiërarchie te vragen en haar richtlijnen te volgen in plaats van met het « diepste geweten » te schermen. Dosfel en Borms hadden zich moeten spiegelen aan wat de Trojaan Laocoön zei bij het zien van het Griekse houten paard: « *Timeo Danaos et dona ferentes* » (Vergilius). Vrij vertaald: « We moeten opletten met de Duitsers en zeker als ze geschenken aanbieden... »

DE VON-BISSINGUNIVERSITEIT

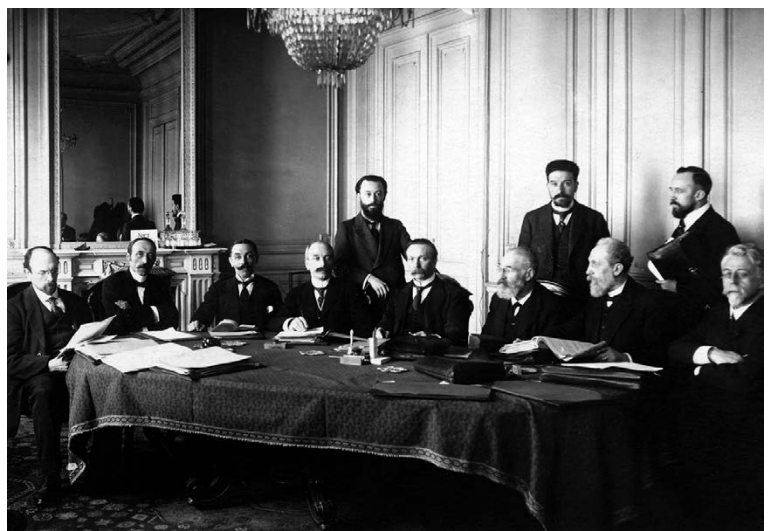
« Met de bekendmaking van het voorne-
men om de universiteit van Gent te verne-

derlandsen, werd door von Bissing het meest brandende vraagstuk van de vooroorlogse Vlaamse Beweging met één pennentrek opgelost, maar kreeg tevens de *Flamenpolitik* een zo ver dragende betekenis dat zich in de volgende weken de wegen van activisme en passivisme op ondubbelzinnige wijze zouden scheiden » (Wils p. 51). Het was vanwege de gouverneur-generaal een ingrijpen in een van de meest betwiste problemen van de Belgische politiek.

Hij kreeg al meteen lik op stuk van een veertigtal Vlaamse vooraanstaanden, die hem schreven dat « *voordelen, zelfs onder de vorm van rechtsherstel* » uit de handen van de vijand onaanvaardbaar waren. De algemene afkeuring door het gros van de flaminganten werd nog in de hand gewerkt door de beslissing van de bezetter om in maart twee Gentse professoren, de internationaal befaamde historici Paul Fredericq en Henri Pirenne, te deporteren. Wou men het onderwijzende korps intimideren? Dan lukte dit in elk geval niet: slechts zes hoogleraren verklaarden zich bereid om te blijven doceren aan de vervlaamste universiteit, die door de tegenstanders smalend de *Von-Bissing-universiteit* werd genoemd.

Aangespoord door de Duitsers begonnen de activisten een grootscheepse campagne waarin zij zich vooral tot toekomstige studenten richtten. In een brochure "*Aan de Vlaamsche studenten*" verzekerden zij dat de diploma's afgeleverd door de universiteit rechtsgeldig zouden zijn. Zeer belangrijk voor de voorstanders was de beslissing van Lodewijk Dosfel, weliswaar na lang aarzelen, om een profesoraat in Gent te aanvaarden. Zijn gezag trok heel wat weifelende jongeren over de streep.

Uiteraard viel het Duitse initiatief zeer slecht bij de Belgische regering in ballingschap. In oktober maakte zij bekend dat al wie een ambt aan de

De Raad van Vlaanderen, waarvan een delegatie in maart 1917 met groot vertoon ontvangen werd in Berlijn. Uiterst links op de foto August Borms, de meest bekende onder de activisten.

Vlaamse universiteit aanvaardde, uit de nationale orden werd geschrapd, onverminderd mogelijke latere maatregelen. Maar tot een ondubbelzinnige belofte dat na de oorlog eindelijk werk zou gemaakt worden van Nederlandstalig hoger onderwijs kwam het niet, onder druk van een aantal Fransgezinde ministers. Het koninklijk besluit had het enkel over « *het verzekeren aan de Vlamingen, zowel op gebied van hoger onderwijs als elk ander, van volledige gelijkheid in rechte en in feite* ». Zelfs voor veel “passieve” Vlaamsgezinden was dit *too little, too late*.

DE REACTIE IN TEMSE

Van de Velde schrijft dat Poppe, die op 1 mei 1916 de priesterwijding ontvangen had, enkele dagen later het bezoek kreeg van Wies Moens en een kameraad, die zich beiden wilden inschrijven in Gent. Ze wilden hun voornemen « toetsen aan het wijs oordeel van Edward Poppe, ex-hoofdman van *Temsche Voorwaarts*, priester en tevens doctor in de wijsbegeerte » (p. 52). De auteur citeert geen enkele bron; we vermoeden dat hij zich voor zijn verslag baseert op het mondelinge getuigenis van Moens.

Priester Poppe beseft « dat hij zich van dit gesprek niet lichtvaardig mocht afmaken. » Het besluit van Dosfel « om een leerstoel in de rechtsfaculteit te aanvaarden was voor Edward een zwaar argument ten voordele. Daarbij kwam nog [...] dat pater Stracke volop bezig was met bemiddelingsgesprekken voor het aanwerven van katholieke professoren. [...] Het voor en tegen werd in een geanimeerde discussie naar voren gebracht. [...] Frans Van Cauwelaert vond dat het recht op Vlaams hoger onderwijs geen geschenk van de Duitsers mocht zijn. Dit was in het binnenland ook het oordeel van de algemene voorzitter van het Davidsfonds, professor Emiel Vliebergh, en de Vlaamsgezinde bisschop van Luik, Mgr. Rutten. Poppe schaarde zich in de discussie aan hun kant » (p. 52).

Edward verduidelijkte zijn opvatting: hij « betreurde het feit dat de vervlaamsing onder de hoge bescherming van von Bissing werd doorgevoerd. Hij veroordeelde niet de professoren die meenden dat men het aangeboden geschenk, dat de Vlamingen vergeefs van de eigen regering hadden willen bekomen, zeker niet kon weigeren. Hij wist maar al te goed dat deze Vlamingen geen Duitsgezinden waren. Maar, meende Poppe verder, de eenheid en de integriteit van de Vlaamse Beweging zullen erdoor geschaad worden. De polarisatie onder de Vlamingen was toen al voelbaar. Bovendien zag Edward, als Lovaniensis, er het gevaar in – zolang Leuven niet vervlaamst was – dat veel gelovige Vlamingen in steeds toenemende mate de weg naar het neutrale Gent zouden kiezen » (pp. 52-53).

Dit “*non possum*” van de jonge Vlaamsgezinde priester was een eerlijk antwoord, maar hij kon de twee studenten niet overtuigen: ze schreven zich in.

Wie Van de Velde leest, krijgt de indruk dat het

allemaal een geweldig succes was. De historische waarheid is anders: de bezetter vond, op enkele uitzonderingen na, haast geen valabele kandidaten voor het professorenkorps. De Duitsers wendden zich dan maar tot « tientallen activisten die moesten beloond worden of op wie moest worden beroep gedaan bij gebrek aan beter. [...] Vermits ze geen dozijn bevoegde Vlamingen bereid vonden, en om toch enig wetenschappelijk uitzicht te geven aan het geheel, waren ze verplicht Nederlanders te vragen, maar die weigerden meestal onder druk van hun publieke opinie. [...] Tenslotte moest er, ook heel geleidelijk, beroep worden gedaan op een tiental Duitsers die Nederlands kenden » (Wils pp. 166-167).

Vóór de oorlog hadden meer dan 2400 academici hun handtekening gezet onder een oproep voor de vernederlandsing van Gent; in 1916 geen 150. Met het aantal studenten was het niet beter gesteld. Ondanks de groots opgezette campagne waren er bij de opening slechts 40... Dat aantal groeide aan tot 138 op het einde van het eerste academiejaar. « Voor de enige geopende universiteit van het hele land, na twee voorafgaande jaren van sluiting, was dat catastrofaal laag. Het aantal werd dan nog bereikt [...] door vrijstelling te verlenen van de verplichte tewerkstelling, extra-rantsoenen en met lokmiddelen van alle soort met inbegrip van “fuijjes waar de champagne overvloedig geschonken werd” », volgens het getuigenis van een student (Wils p. 167).

EEN PRO-DUITSE RAAD VAN VLAANDEREN

In de Gentse parochie van Sint-Coleta, waar Edward in juni 1916 als onderpastoor aan de slag ging, werd hij geconfronteerd met de wereld van de kleine man: « Hier woonde immers in arm-tierige huurwoningen en gore beluiken het vanuit heel Vlaanderen toegestroomde, verpauperde proletariaat. De oorlog had er de valide mankracht weggehaald, waardoor de miserie nog schrijnender was geworden » (Van de Velde p. 55). Dit was het arme Vlaanderen dat priester Poppe, trouw aan zijn Vlaams zijn, wou troosten, helpen en verheffen. Na het bezoek aan oudjes in de kliniek schreef hij in zijn *Geestelijk dagboek*: « *Heer, ik weet dat Gij van deze eenvoudige, kleine, onterfde mensen houdt... Ik verkies uw armoede, uw leven boven de goede sier en de tweeslachtigheid van de rijken.* »

Op de weg die hij insloeg, zou de Vlaamse Beweging hem niet meer volgen. Voor haar was het nu al politiek wat de klok sloeg.

In opvolging van de richtlijnen uit Berlijn, dat vastbesloten was om het veroverde België nooit meer op te geven, werkte von Bissing aan de oprichting van een nieuw orgaan: « Het was hoog tijd om een organisatie te scheppen die “namens het Vlaamse volk” om blijvende Duitse aanwezigheid zou verzoeken » (Wils p. 194). Dat orgaan zou de Raad van Vlaanderen worden, die vijftig leden telde

– uiteraard allemaal radicalen van divers pluimage, met als meest bekende naam August Borms – en in februari 1917 voor het eerst bijeenkwam onder leiding van Pieter Tack, een vrijzinnige atheneumleeraar. De leden keurden een manifest goed over de toekomstige onafhankelijkheid van Vlaanderen.

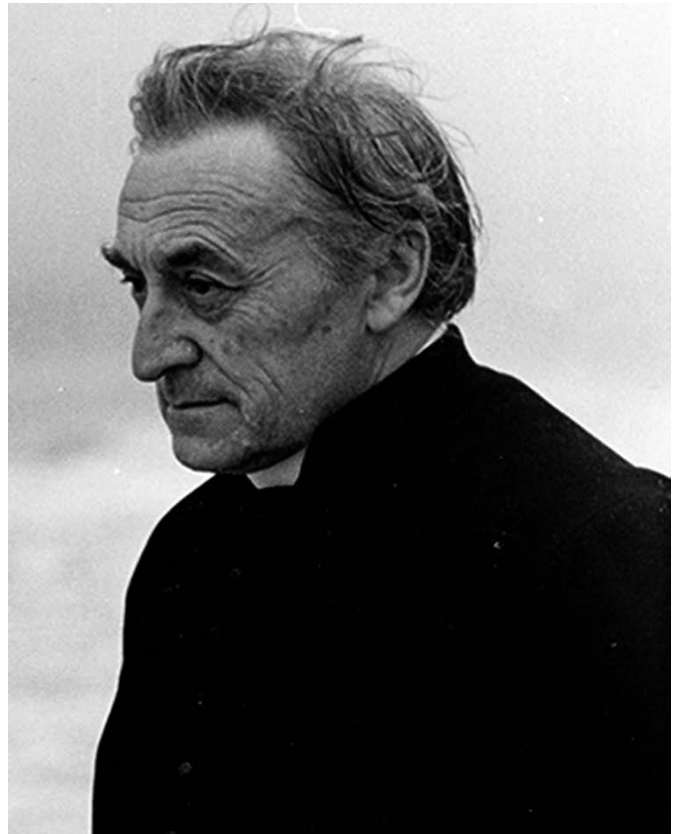
Een afvaardiging van de Raad reisde in het geheim naar Berlijn en werd er ontvangen door de rijkskanselier, aan wie men vroeg om ook na de oorlog de beschermende Duitse hand over Vlaanderen te houden. De ontvangst kwam in de Duitse pers, met grote koppen en foto's. Het nieuws sloeg in België in als een bom, niet in het minst bij de activisten; Dosfel voelde zich verraden en vroeg de onmiddellijke ontbinding van de Raad. Frans Van Cauwelaert, de leider van de passivisten, « *walgde* » ervan en merkte op dat zeer weinig leden de vooroorlogse Vlaamse Beweging vertegenwoordigden: « *Neen, dat is geen Vlaamse Beweging meer, dat is een heiligschennis van al het ideale dat wij voor ons volk gedroomd hadden* » (brief van 19 maart 1917). Onder de Vlaamse prominenten werd een protestbrief verspreid ter ondertekening en naar von Bethmann-Hollweg verzonden.

Op 21 maart kondigde von Bissing de bestuurlijke scheiding van België af: de eenheidsstaat werd gesplitst in de bondsstaten Vlaanderen (waarvan Brussel de hoofdstad werd) en Wallonië (met Namen als hoofdstad). De ontwrichting van ons land, het doel van de *Flamenpolitik*, kwam daarmee in een volgende fase terecht. De regering in Le Havre reageerde met een wet waarin met 15 tot 20 jaar dwangarbeid werd gedreigd tegen iedereen die meewerkte met de vijand om de instellingen van het land te veranderen. Het ergst was echter dat deze platte collaboratie een odium wierp op gans de Beweging en de flaminganten in hun geheel, die door de Franstalige patriottische kranten werden uitgescholden voor landverraders.

HET GLORIESLIJK VAN DE IJZER

In juni 1917 vernam onderpastoor Poppe dat twee jonge Temsenaren, goede bekenden van hem, aan het front in Steenstrate gesneuveld waren: de broers Edward en Frans Van Raemdonck. Een prachtige pentekening van Joe English maakte van hen een symbool van heldhaftige broederliefde. Bovendien werden zij een icoon van de Vlaamse Beweging: had generaal Bernheim, een rabiate franskiljon die lid was van het Grootosten van België, niet geweigerd de lijken van de broers uit het niemandsland te laten weghalen « *omdat het flaminganten waren* »?

Of die uitspraak nu waar was of niet, feit is dat ze het ongenoegen van veel Vlaamse soldaten aan de IJzer verder voedde. « Aanvankelijk ondergingen de Vlaamse militairen de verfransing van het leger zonder dat klachten naar buiten doorklonken; zelfs de activistische pers publiceerde er geen. De volks-

CYRIEL VERSCHAEVE

jongens wisten niet beter en ook de ontwikkelden, die vrij talrijk waren onder de vrijwilligers, waren de verfransing gewoon en oordeelden vermoedelijk dat er dringender werk te doen was, namelijk de vijand verdrijven » (Wils p. 139).

Van die passiviteit maakten eerste-minister en minister van oorlog Charles de Broqueville en de legerleiding misbruik om de taalwet van 1913 straal te negeren. Die wet « voorzag de tweetaligheid van de opleiding, de berichten en de mededelingen, plus de oprichting van Nederlandstalige scholen voor de vorming van onderofficieren » (Wils p. 140). Daar kwam allemaal niets van in huis. Het officierenkorps bestond hoofdzakelijk uit Franstaligen, die hun strepen vóór de oorlog hadden verdiend. Het was van hun kant uit meestal geen slechte wil, maar eerder dedain en gemakzucht: « *Pour les Flamands la même chose* »... Dat een commandant een aalmoezenier berispte omdat hij zijn grafrede voor een Vlaamse soldaat niet had gehouden in de taal van Molière, hoewel « *alleen het Frans de officiële taal is* » (cf. Wils p. 142), was geen alleenstaand feit.

Tijdens de oorlog zijn wel een aantal hardnekkige mythen ontstaan, bv. dat de Vlamingen 80 % van het veldleger uitmaakten en als kanonnenvlees dienden. Militair historicus Luc De Vos corrigeerde dat: er waren 59 % Vlamingen, slechts iets meer dan hun aandeel in de Belgische bevolking; omdat de Vlamingen vooral in de infanterie dienden, waar de dodentol het hoogst was, sneuvelden er aan Vlaamse kant verhoudingsgewijs meer militairen (67 %). Dat Vlamingen stierven omdat ze Franstalige bevelen niet verstonden, is nog zo'n mythe waarvoor elk

DE GEBROEDERS EDWARD EN FRANS VAN RAEMDONCK

bewijs ontbreekt (cf. Luc De Vos e.a., 14-18. *Oorlog in België*, 2014, pp. 442-443).

Al in de zomer van 1915 bleek dat tal van katholieke Vlaamse intellectuelen aan het front ontzet waren over de zedelijke verloedering en de ledigheid die er heersten en waar de (vaak vrijzinnige) officieren niets tegen ondernamen. Vooral de aalmoezeniers en de brancardiers namen het initiatief om de gewone soldaten tegengif te bieden met de oprichting van studiekringen en leesalen in de Westhoek. Men kwam ook op het idee om onder de van de buitenwereld afgesneden piotten blaadjes met streeknieuws te verspreiden, waarin bovendien geestelijk voedsel verschaft werd (*Ons Sinjorenblad*, *De Gazet van Sinay*, *Het Poperinghenaartje* enz.). Allemaal initiatieven die zeker de goedkeuring van Edward Poppe zouden weggedragen hebben!

Geestelijke leiding vonden deze katholieke Vlaamsgezinden bij een onderpastoor in Alveringem, een dorp dat net achter de frontlijn lag: kapelaan Cyriel Verschaeve. Deze romanticus in hart en nieren dweepte met het Germanendom en stond vierkant achter het activisme. Zijn invloed zou een aantal gezaghebbende soldatenleiders op korte tijd radicaliseren.

DE FRONTBEWEGING

Geleidelijk aan kwam de taalkwestie aan het front meer en meer op de voorgrond. De oud-studenten vonden het hun plicht om hun mede-Vlamingen een hart onder de riem te steken door hun taalrechten te verdedigen tegen al te willekeurige oversten. De "frontblaadjes" staken hun flamingantisme niet meer onder stoelen of banken, wat

bij de legerleiding tot wrevel leidde. Toen men aan de IJzer hoorde van de activistische collaboratie met de bezetter, zette dat bij de Franstalige militairen kwaad bloed. Het begon in de kampementen en de loopgraven gemene opmerkingen te regenen tegen "*les flamboches*". De verontwaardigde Vlaamse soldaten reageerden met nog meer afkeer van de Franstalige kaders, zodat een gevaarlijke spiraal op gang kwam.

De regering in Le Havre had druk van de ketel kunnen nemen door begrip te tonen voor de Vlaamse verzuchtingen. De Vlaamse kwestie stond wel op de agenda van verschillende kabinetsvergaderingen, maar de Vlaamsgezinde ministers (zoals Helleputte) moesten keer op keer het onderspit delven tegenover de Franstaligen én koning Albert, die het flamingantisme als een bedreiging voor de eenheid van het land zag. Er werd

nooit een consensus bereikt over de te nemen maatregelen.

Korporaal Adiel Debeuckelaere, die zich mee ingezet had voor de sociaal-culturele acties ten voordele van de gewone soldaten, richtte in de herfst van 1916 de Frontbeweging op. Samen met Filip De Pillecijn en Hendrik Borginon² wou hij een politieke drukkingsgroep op poten zetten en zoveel mogelijk soldaten mobiliseren voor de oplossing van het Vlaamse vraagstuk. In februari 1917 verbood de Belgische stafchef de Frontbeweging als ondermijnd voor het leger, waarop die ondergronds ging en uiteraard verder radicaliseerde. Zo'n vijfduizend soldaten zouden er lid van geweest zijn (De Vos, *op. cit.*, p. 445), ook niet-katholieken, want de beweging

DE LEIDERS VAN DE FRONTBEWEGING.

Van links naar rechts: Filip De Pillecijn, Adiel Debeuckelaere, Frans Daels, Hendrik Borginon en aalmoezenier Richard Dedeurwaerder.

(2) Hendrik Borginon (1890-1985) stelde in oktober 1917 het pamflet *Vlaanderens Dageraad aan den IJzer* op, dat de ideologische grondslag voor de naoorlogse Frontpartij zou worden.

werd opengesteld voor alle gezindten. Er waren afdelingen in alle legereenheden.

Debeuckelaere organiseerde zgn. "vliegtochten", kortstondige manifestaties in de achterzone van het leger. Daar sloten zich vaak soldaten bij aan die gewoon oorlogsmoe waren en zelfs linkse pacifisten. Op 11 juli 1917 verscheen, anoniem, zijn *Open brief aan den koning der Belgen Albert I*, waarvan duizend exemplaren verspreid werden. « Het was een verklaring van wantrouwen in de oversten en de regering, gestaafd met de opsomming van alle grieven over de miskenning van de [Vlaamse] taal, het openlijk misprijzen door officieren van al wat Vlaamsgezind was, het verbod op Vlaamse verenigingen, de tegenwerking van alle Vlaamse uitingen » (Wils p. 209).

De brief had een grote impact. Van hogerhand werd een klopjacht bevolen op de auteurs en zelfs op de bezitters ervan, maar dat had een averechts effect, net als de dreigingen met degradatie en zelfs met de krijgsraad. Zoals in Frankrijk op hetzelfde moment hing er muiterij in de lucht. In augustus verspreidde de Frontbeweging een strooibiljet : « *De Vlaamse strijders der voorlinie willen voor Vlaanderen hetzelfde recht als president Wilson aan elk volk erkent : "vrije beschikking over zichzelf".* » En Dr. Alfons Van de Perre gaf als zijn mening te kennen « *dat alleen revolutie de Vlaamse Beweging zou kunnen redden* » (cf. Wils p. 214).

In de lente van 1918 gaf de Frontbeweging aan soldaat Jules Charpentier, een van haar militanten, de opdracht om over te lopen naar de Duitse linies ; Edwards jeugdvriend Karel De Schaepdrijver en enkele anderen vergezelden hem. Ze moesten contact opnemen met de activisten en voorbereidende gesprekken voeren met de Duitsers om het gros van de Vlaamse soldaten bij een mogelijk groot Duits offensief van de ondergang te redden. Onder impuls van Cyriel Verschaeve deserteerde ook brancardier Carlos Van Sante, om de activistische propaganda in bezet België te organiseren.

Verboden manifestaties, pacifisme, muiterij, revolutie, desertie, het door de vrijmetselarij gepropageerde zelfbeschikkingsrecht van de volkeren... De

Vlaamse Beweging, of toch een deel ervan, was ver afgedwaald van haar oorspronkelijke idealen. Von Bissing en de machthebbers in Berlijn konden tevreden zijn : de *Flamenpolitik* had België hopeloos verdeeld en verzwakt.

* * *

Op 3 oktober 1918, een dag na de bevrijding van Roeselare door de geallieerde legers, werd Edward benoemd tot directeur van de zusters van Sint-Vincentius a Paulo in Moerzeke. Hij nam dus afscheid van de Sint-Coletaparochie, ook van juffrouw Elvira Branguaert, die lang met hem had samengewerkt, maar vervreemd was geraakt door de Vlaamsgezinde opvattingen van de onderpastoor ; zij verdacht hem ervan anti-Belgisch te zijn. Edward kon niet nalaten terug te komen op die opvattingen in zijn laatste brief aan zijn geestelijke leidsman, pater Claeys-Bouuaert :

« *Onderpastoor Poppe bemint zijn vaderland en hij bemint het én om het vaderland én voor Onze-Lieve-Heer. Hij wordt getroffen tot in het diepste van zijn ziel door de zedelijke en zelfs door de stofelijke ellende van al de burgers van zijn vaderland. Jezus heeft hem geplaatst in een hoekje van een vrij ellendig en erbarmelijk gedeelte van dat land. En de onderpastoor hoopt, hij bidt en hij lijdt opdat dat geliefde land weerkere tot Jezus én dat het daartoe verkrijge en herwinne vanwege zijn bestuurders al de rechten en al de vrijheden die passen bij Gods glorie en bij de inzichten van de Voorzienigheid.*

« *Voor de rest heb ik de inzichten verontschuldigd en niet de daden [...]. Ik heb principes uiteengezet die ik nimmer heb toegepast tenzij om aan mijn vrienden uit te leggen mijn oppositie tegen het flamingantisch activisme, of om mijn houding te rechtvaardigen tegenover de overdrijvingen van de anti-flaminganten* » (aangehaald in Van de Velde, pp. 71-72).

Deze wijze middenweg zou ook in de toekomst het richtsnoer voor Poppes denken en handelen zijn.

(wordt vervolgd)

redactie KCR

Bent u al geabonneerd op

« DE ACTUALITEIT DOORGELICHT »?

elke maand een boeiend artikel over een actueel onderwerp
geïllustreerd met foto's, kaarten en grafieken

meest recente nummers :

FEBRUARI 2024 : *Iedereen migrant !*

MAART 2024 : *Twee jaar « Speciale Militaire Operatie » in Oekraïne*

APRIL 2024 : *Onweerswolken boven de piramiden*

MEI 2024 : *De eeuw van Rusland*

JUNI 2024 : *Antisemitisme of antizionisme ?*

€ 18 voor een volledige jaargang

te storten op ons nieuwe rekeningnummer

IBAN : BE37 7340 7865 9228. BIC : KREDBEBB.

DE VIER EVANGELISTEN

In ons vorige nummer schreven we dat de modernisten onder het mom van “wetenschappelijkheid” getracht hebben om de Evangelies veel later in de tijd te situeren dan ze in werkelijkheid geschreven zijn. Er zijn echter duidelijke bewijzen voor een veel vroegere datering, vrij kort zelfs na de Hemelvaart van Jezus, zoals we gezien hebben bij de behandeling van de Evangelies van Mattheüs en Marcus. In dit tweede deel gaan we in op de Evangelies van Lucas en Johannes.

DE H. LUCAS,

« DE BROEDER DIE DOOR ALLE KERKEN GEPREZEN WORDT »

In de Tweede Brief aan de Corinthiërs meldt Sint-Paulus dat hij zijn metgezel Titus naar hen zal sturen, om hun bijdrage aan de grote collecte of geldinzameling voor de Kerk van Jeruzalem te innen. En samen met Titus zendt hij « *de broeder die om zijn evangeliewerk door alle kerken geprezen wordt* » (2 Co 8, 18).

Ongetwijfeld gaat het hier om Sint-Lucas, de broeder die Jezus Christus zo goed heeft gediend, die zijn Boodschap zo goed heeft verspreid, dat alle kerken hem prijzen. Dit unanieme koor van lof roept een dienst op waarvan iedereen heeft geprofiteerd, zozeer zelfs dat Sint-Paulus de persoon in kwestie niet bij naam hoeft te noemen. Want alle kerken hebben gehoord van zijn Evangelie, dat een meesterwerk is, te beginnen met de eerste twee hoofdstukken: het juwelenkistje van het getuigenis van de Maagd Maria.

In het volgende vers zegt Paulus dat deze broeder was aangewezen « *door de stemming van de kerken* » om de vrucht van de collecte mee te

nemen naar Jeruzalem. Welnu, in de Handelingen van de Apostelen somt Lucas de precieze namen op van hen die deelnamen aan deze belangrijke reis: « *Sopater, zoon van Pyrrhus, uit Beroea; Aristarchus en Secundus uit Thessalonica; Gaius uit Derbe en Timotheüs, evenals de Aziaten Tychicus en Trophimus* » (Hd 20, 4). We weten bijna niets over hen, met uitzondering van Timotheüs, de favoriete discipel van Paulus en zijn metgezel in al zijn ondernemingen.

Na deze opsomming vervolgt Lucas: « *Zij reisden vooruit en wachtten ons op in Troas* » (Hd 20, 5). Met “ons” bedoelt Lucas zichzelf: het betekent dat de evangelist nu vertelt wat hij zelf heeft meege maakt. Hij blijft spreken over “we” en “ons” tot aan de aankomst van Paulus in Jeruzalem (Hd 21, 18). Hij maakte dus deel uit van die reis, die plaatsvond in het jaar 57. Als we dit gegeven koppelen aan wat we hierboven gezegd hebben over de lof die Lucas van alle kerken krijgt, betekent dit dat het derde Evangelie op dat ogenblik al wijdverspreid was in de gemeenschappen die Paulus gesticht had.

« WEE U, SCHRIFTGELEERDEN EN FARIZEEËN... »

Eén van de 365 gouaches die James Tissot (1836-1902) vervaardigde over het leven van Jezus.

EEN ERNSTIG HISTORISCH ONDERZOEK...

Lucas heeft onze taak vergemakkelijkt door zijn bedoelingen en methode aan te kondigen in de proloog van zijn relaas :

« *Daar reeds velen ondernomen hebben een verhaal samen te stellen van de gebeurtenissen die onder ons zijn geschied en zoals ze ons door de eerste ooggetuigen en bedienaars van het Woord zijn overgeleverd, kwam het ook mij wenselijk voor, beste Theophilus, na alles van de aanvang af nauwkeurig te hebben onderzocht, het ordelijk voor u te beschrijven, om u de waarachtigheid te doen inzien van de leer waarin ge onderwezen zijt* » (Lc 1, 1-4).

Deze majestueuze volzin is het werk van een ontwikkeld schrijver. We moeten deze proloog grondig onderzoeken, in al zijn bestanddelen, om elk van zijn beweringen af te wegen.

Hij karakteriseert zijn relaas door te zeggen dat hij een *ordelijk verslag* geeft van de gebeurtenissen die onder ons ("wij", de christenen) hebben plaatsgevonden ; hij legt er zich dus op toe om de volgorde, de historische opeenvolging van de gebeurtenissen en onderrichtingen van Onze-Lieve-Heer terug te vinden.

Sint-Lucas besloot te schrijven omdat *velen al ondernomen hadden een verhaal samen te stellen* van wat er gebeurd is. Dit suggereert dat er al min of meer serieuze verslagen in de Kerk circuleerden, geschreven door min of meer welwillende personen ; dus wil Lucas, die *alles van de aanvang af nauwkeurig heeft onderzocht*, de Waarheid verdedigen door een werk te schrijven dat rigoureuze trouw is aan wat hem is overgemaakt *door hen die de eerste ooggetuigen en dienaren van het Woord waren*.

Over wie gaat het dan ? Over de apostelen en over hun Koningin, de Maagd Maria, die de eerste « *ooggetuige van het Woord* » was, het Woord van God dat vlees werd in haar schoot en dat zij ter wereld bracht. Om nog maar te zwijgen over het "getuigenis" van Johannes, die haar als zijn « *Moeder* » ontving aan de voet van het Kruis, toen alle andere leerlingen gevlucht waren. Het staat vast dat « *de leerling van wie Jezus hield* » zijn ogen nooit van Jezus afhield. Op de berg van de Transfiguratie en in de Hof van Olijven bv. rapporteert hij details die Marcus niet kent, omdat Petrus sliep... maar Johannes niet ! Meer in het algemeen is de invloed van de apostel Johannes zichtbaar en tastbaar in de geest en in de woordenschat van het derde Evangelie (zie *Il est ressuscité !* nr. 136, feb. 2014, p. 24). Dankzij deze onvergelykbare getuige kon Lucas de gebaren en woorden van Jezus precies kennen, evenals hun juiste historische verloop.

... OM HET GELOOF TE VERDEDIGEN

Lucas richt zich tot Theophilus opdat hij door drongen zou worden van de juistheid van de leer die hem meegedeeld is. **Er moet dus een controversie zijn geweest.** Door een nauwgezette historische studie wil Lucas de waarheid van een welbepaald

SINT-LUCAS.

Gravure naar een werk van Valentin de Boulogne uit 1625. Lucas wordt vereenzelvigd met een gevleugeld rund omdat zijn Evangelie begint met het offer van Zacharias in de Tempel ; runderen waren de traditionele offerdieren. Maar het dier symboliseert meer in het algemeen ook dienstbaarheid en kracht, wat kan toegepast worden op de evangelist : hij stelde zijn hele leven in dienst van de vroege Kerk en aarzelde niet om de joods-christenen als "valse broeders" te ontmaskeren.

onderricht bewijzen en zijn trouw aan de ontvangen openbaring bevestigen.

Volgens de geschiedschrijver Eusebius van Caesarea was Lucas afkomstig uit Antiochië, een van de eerste steden waar het Evangelie werd verkondigd aan *Grieken*, rond het jaar 35 (Hd 11, 20). Dat gebeurde met zoveel succes dat Barnabas, gestuurd door de moederkerk van Jeruzalem, op zoek ging naar Paulus om hem te helpen in deze bediening. In Antiochië kan Lucas ook geluisterd hebben naar de prediking van de apostel Johannes, zoals Annie Jaubert oppert. Dat zou « *de beste verklaring zijn voor de gemeenschappelijke elementen* » in beide Evangelies, schrijft ze (*Approches de l'Évangile de Jean*, 1976, p. 50).

Het was vanuit Antiochië dat Paulus zijn eerste apostolische reis ondernam en het was daar, bij zijn terugkeer, dat de eerste voortekenen van "de grote zaak van zijn leven" verschenen : « *Enige lieden uit Judea verkondigden aan de broeders [de bekeerde Grieken] de leer : "Zo gij u niet laat besnijden volgens Mozaïsch gebruik, kunt ge niet worden gered"* » (Hd 15, 1). De visie van deze joodse christenen leidde tot « *een heftig geschil* » tussen hen en Paulus en Barnabas. Die laatsten werden met de strijdvraag naar de apostelen in Jeruzalem gezonden en enige tijd later, in het jaar 49, besliste de vergadering in Jeruzalem in het voordeel van Paulus. Lucas was waarschijnlijk al betrokken bij deze controverse.

De Joden die zich afgesloten hadden voor het Evangelie, zij die de Heer Jezus gedood hadden, zij die zich na Pinksteren niet bekeerd hadden, waren niet opgehouden met het vervolgen van de apostolische Kerk. Maar een ander kwaad teisterde nu de eerste gemeenschappen : het onbegrip, daarna

de slechte geest, zelfs het verraad, van de joodse christenen die waren blijven hangen in hun praktijken van het Oude Verbond. Ze waren er nog altijd van overtuigd dat ze door die praktijken gerechtvaardigd werden en wilden ze – in het bijzonder de besnidenis – aan alle bekeerlingen opleggen. Hun verraad en ontrouw zouden vele vormen aannemen, maar het was altijd een kwestie van focussen op voorbijgestreefde voorschriften en dus het negeren van de goddelijke nieuwigheid die Christus bracht. Het was een gebrek aan geloof in Hem, gekoppeld aan een haat tegen zijn apostel Paulus; want die predikte overal de vergeving van zonden die aan iedereen werd aangeboden op de enige voorwaarde van gehoorzaamheid aan het geloof in de gekruisigde Jezus.

Deze haat zou de joods-christenen, deze « valse broeders », zodanig verslinden dat ze Paulus overal zouden achtervolgen om hun gif in zijn gemeenschappen te verspreiden, totdat ze hem uiteindelijk uitleverden aan het Sanhedrin in Jeruzalem, aan de keizerlijke macht in Rome, om hem ter dood te laten brengen.

Het is tegen hun vergif dat Sint-Lucas zijn geliefde Theophilus wil beschermen door zijn Evangelie. In de Handelingen zien we hem voor het eerst Paulus vergezellen van Troas naar Filippi rond het jaar 50 (Hd 16, 10) en we zien hem de collecte naar Jeruzalem brengen rond 58, zoals we hierboven hebben uitgelegd (2 Cor 8, 18 en Hd 20, 5).

Lucas moet zijn Evangelie in deze periode hebben geschreven, waarin de activiteit van de valse broeders sterk toenam. De brieven uit deze jaren getuigen daarvan: aan de Galaten, de Romeinen en de tweede aan de Corinthiërs, waarin Sint-Paulus zijn schapen met « *goddelijke ijverzucht* » (11, 2) verdedigt tegen de « valse apostelen » die hen verleiden: « *Nu bekruipt mij de vrees dat, zoals de slang met haar arglist Eva bedroog, ook uw gezindheid verleid wordt en afgeleid van de oprechte trouw aan Christus. Want als er iemand optreedt om u een andere Jezus te prediken dan wij u hebben verkondigd, of als gij een andere Geest gaat krijgen dan die gij ontvangen hebt, of een ander Evangelie dan gij hebt aanvaard, dan verdraagt gij dat heel gemakkelijk* » (11, 3-4).

Het Evangelie van Lucas is een antwoord op deze ketterij, deze misvorming van Christus en zijn Evangelie.

Pater Lagrange haalt in zijn commentaar op het Evangelie volgens Lucas een *Inleiding tot de vier Evangelien* aan, gereconstrueerd uit vroegmiddeleeuwse manuscripten, die getuigt van een oudere traditie die zou kunnen teruggaan tot de tweede eeuw:

« Het gaat dus om Lucas, een Syriër uit Antiochië, arts van beroep, discipel van de apostelen, die later Paulus volgde tot aan zijn martelaarschap [...]. Terwijl de eerste Evangelies zeker al geschreven waren, door Mattheüs in Judea en door Marcus in Italië, begint Lucas, bewogen door de H. Geest, in Achaëa aan het zijne. Bij het begin van zijn Evangelie maakt hij duidelijk dat de andere twee al geschreven waren, maar dat hij de dringende taak had om de gelovige Grieken het meest nauwkeurige verslag te geven van

de openbaring van Christus in het vlees, zodat zij niet verleid zouden worden door valse joodse verhalen, ketterse fabels of dwaze verzinsels die hen van de Waarheid zouden afkeren » (M.-J. Lagrange, o.p., *Évangile selon Saint-Luc*, 1941, p. 15).

Later zouden de rabbijnen een boek samenstellen van deze *valse joodse verhalen*, de beruchte *Toledot Jeshu*, ooit op de brandstapel gegooid vanwege de godslasterlijke gruwelen die ze bevatten tegen de maagdelijkheid van Onze-Lieve-Vrouw... maar in onze dagen discreet gerehabiliteerd door wijlen kardinaal Ratzinger in zijn *Catechismus van de katholieke Kerk* (cf. *Il est ressuscité !* nr. 89, januari 2010, p. 6) !

In deze strijd van het ware geloof tegen de ketterij is Sint-Paulus de voorvechter van het Nieuwe Verbond, waarvoor de H. Petrus, de H. Johannes en de H. Judas weldra hun brieven zullen schrijven. Zelfs de H. Jacobus, hoofd van de Kerk van Jeruzalem, zal de tweedracht en jaloezie onder zijn joodse christenen aan de kaak stellen. Sint-Lucas levert zijn bijdrage, op zijn eigen subtiele manier, door het relaas te schrijven van de historische en rechtlijnige vervulling die de Zoon van God op aarde kwam brengen, opdat Theophilus zich zou realiseren dat zijn meester, Paulus, ditzelfde werk voortzet en voltooit. De evangelist verhaalt de overgang van het Oude Verbond naar het Nieuwe.

EEN DOELBEWUST RELAAZ

Het opzet van Lucas wordt al duidelijk in de eerste twee hoofdstukken, die het getuigenis van de Maagd Maria weergeven dat door Johannes is overgeleverd, maar die zo zijn samengesteld dat ze de overgang van het Oude naar het Nieuwe Verbond laten zien: vergelijk het ongeloof van de priester Zacharias, die wierook offert in de pracht van de Tempel, en het geloof en de nederigheid van de Maagd Maria, in wie het Woord Vlees wordt in haar kleine huis in Nazareth. Toch gaat het niet om een breuk, maar eerder om een vervulling: Zacharias in zijn *Benedictus* en de oude Simeon in zijn *Nunc dimittis* erkennen in Jezus de Verlosser waar het hele Oude Testament naar uitzag en geven aan dat Hij ook het heil zal brengen aan de heidense volkeren. Tegenover de ongelovige Joden moest de apostolische Kerk bevestigen dat zij de ware erfgenaam van het Oude Verbond was.

Vervolgens vertelt Lucas hoe onze Heer Jezus aan het begin van zijn openbare leven in Nazareth begon te prediken. Zijn dorpsgenoten, vol bewondering, roemen zichzelf in Hem: « *Is dit niet de zoon van Jozef ?* » (4, 22). Hij is een kind van hun landstreek ! Hij antwoordt op die puur aardse trots dat « *geen profeet in zijn eigen geboortestad wordt erkend* » (4, 24), te beginnen met Elias die naar de weduwe van Sarepta werd gestuurd en Eliseüs naar Naäman de Syriër – met andere woorden: naar de heidenen en niet naar de Israëlieten.

Toen ze dit hoorden, wilden ze hem van de heuvel gooien, maar « *Hij ging midden door hen heen en vertrok* » (Lc 4, 30). Na negenentwintig jaar lang te zijn genegeerd, werd Jezus van zodra Hij zijn openbare leven begon geconfronteerd met onbegrip:

zijn volk, het uitverkoren volk, weigerde in Hem te geloven en zich aan zijn leer te onderwerpen. De verkondiging van de verlossing die Hij aan de heidense volkeren aanbood, werd beantwoord met een haat die al snel zou omslaan in Godsmoord.

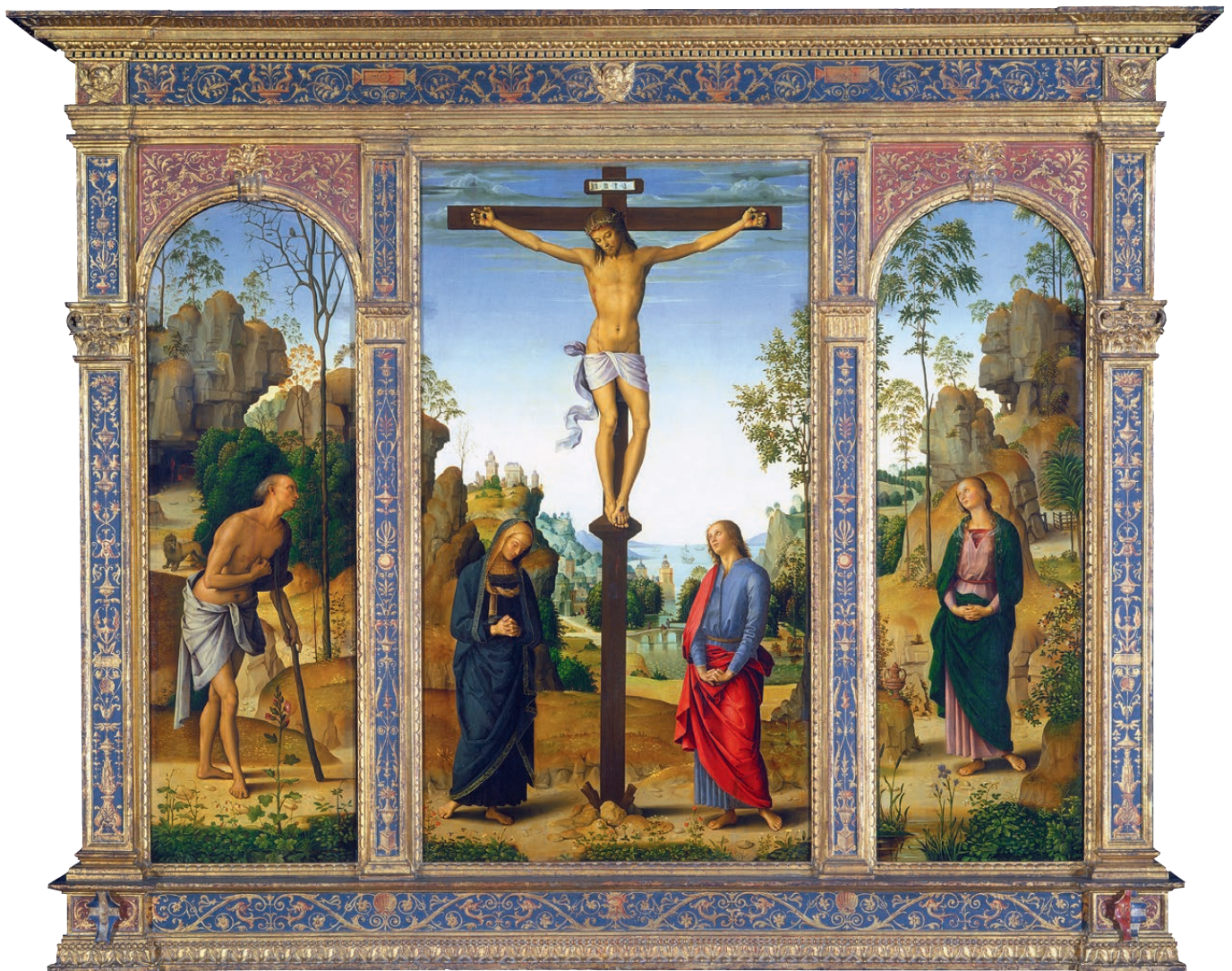
In de hoofdstukken 4 tot en met 9 vertelt Lucas vervolgens hoe Onze-Lieve-Heer zich in Galilea manifesteert als de Messias; daarbij volgt de evangelist grotendeels het relaas van Marcus. Een zeer belangrijk detail is te vinden in slechts één klein vers uit Lucas (5, 39), als besluit van de gelijkenis van de oude wijnvaten en de nieuwe wijn: « *Niemand die oude wijn heeft gedronken, verlangt naar de nieuwe; want hij zegt: de oude is best.* » Het zijn de Joden die de oude wijn van de Wet drinken en niet willen weten van de nieuwe wijn van het Nieuwe Verbond. En de slecht bekeerde joodse christenen vinden de Mozaïsche voorschriften zo goed dat ze die willen opleggen aan de christenen uit het heidendom.

In zijn zesde hoofdstuk vertelt Lucas hoe Jezus zijn Koninkrijk stichtte door zijn apostelen te roepen en zijn Nieuwe Wet in te voeren, weg van de voorouderlijke instellingen van het joodse volk, de Synagoge en haar Schriftgeleerden, die al tegen Hem aan

het samenspannen waren. De belijdenis van Petrus wordt gevolgd door de aankondiging van het Lijden: « *Toen nu de tijd van zijn aanhouding begon te naderen, ging Jezus vastberaden op weg naar Jeruzalem* » (Lc 9, 51). Enkele verzen later vertelt Lucas over de vervloekingen die over de steden rond het meer van Tiberias worden uitgesproken (10, 13-15). Zij zullen op de dag des oordeels zwaarder gestraft worden dan de heidense steden, omdat Galilea al geweigerd heeft in Hem te geloven en Hem als de Messias te erkennen.

Hoofdstukken 9 tot 18, de grote opgang naar Jeruzalem, brengt Jezus naar de plaats waar hij zijn offer moet brengen « *want het past niet dat een profeet buiten Jeruzalem zou sterven* » (Lc 13, 33).

Lucas herhaalt vier keer dat Jezus op weg is naar Jeruzalem, om te laten zien dat Hij op weg is naar zijn Offer. Dit komt heel goed overeen met de laatste vier beklimmingen die de evangelist Johannes aanhaalt: voor het Loofhuttenfeest, het Inwijdingsfeest, de opstanding van Lazarus en het laatste Pascha. In deze hoofdstukken van Lucas vinden we de parabel van de verloren zoon (15, 11-32), die zo goed de situatie van de apostolische Kerk illustreert: de Joden, de *oudste*

« **VROUW, ZIEDAAR UW ZOON. ZIEDAAR UW MOEDER.** »

De uitzonderlijke diepgang van het Evangelie van Johannes kan verklaard worden door de onophoudelijke dialoog die na de Hemelvaart van Jezus plaatsvond tussen de H. Maagd Maria en haar geadopteerde zoon. Schitterend altaarstuk uit ca. 1482 door de renaissancekunstenaar Pietro Perugino. Links zien we de H. Hiëronymus, rechts is de H. Maria Magdalena voorgesteld.

zonen die eeuwenlang met God hadden geleefd maar Hem niet liefhadden, kunnen niet verdragen dat die zondige heidenen zich naar de genade keren.

In dit onderdeel van zijn Evangelie zijn de waar-schuwingen van de Heer Jezus aan de Joden die niet geloven zeer ernstig en streng. De bestraffing van Jeruzalem wordt al bij verschillende gelegenheden aangekondigd, onder meer in een passage die specifiek is voor Lucas, tijdens de triomftocht op Palmzondag (19, 41-44). Ten slotte is Lucas in het discours over de eindtijd veel duidelijker dan Marcus en Mattheüs over de bestraffing van het joodse volk : « *Ze zullen over de kling worden gejaagd en als gevangen worden weggevoerd onder alle volken ; en Jeruzalem zal door de heidenen worden vertrapt, tot de tijden der heidenen voorbij zullen zijn* » (21, 24).

Het is niet langer in Jeruzalem, rond de Tempel, het hart van het Oude Verbond, dat we verlossing moeten zoeken, maar in Rome, op de graven van de apostelen. De joodsgezinde *valse broeders*, « *Hebreeën* », « *Israëlieten* » (2 Cor 11, 22), hebben echt niets om trots op te zijn in hun afkomst.

Dan komt het Lijdensverhaal en na de Verrijzenis spreekt Jezus heel duidelijk tot zijn leerlingen : « *Zó staat er geschreven : dat de Christus zou lijden en op de derde dag uit de dood verrijzen ; en dat in*

zijn Naam bekering tot vergiffenis der zonden zou worden gepreekt aan alle volken, te beginnen bij Jeruzalem » (24, 46-47).

Dat is het *kerygma* (verkondiging) van Sint-Paulus, dat hij herhaalde voor koning Agrippa om zich te verdedigen tegen de beschuldigingen van de Joden, die zijn dood wilden : « *Door Gods bijstand geholpen houd ik stand tot op deze dag toe en leg ik getuigenis af voor klein en groot. Ik leer niets anders dan wat de Profeten en Mozes hebben voorspeld : dat de Christus moest lijden en, als eerste opgestaan uit de dood, het licht zou brengen aan dit volk en aan de heidenen* » (Hd 26, 22-23).

Zo onderstreept Lucas, overal waar hij ze tegenkomt, de woorden van Jezus die aankondigen, of al onthullen, wat het **Evangelie van Paulus** zal zijn, zoals abbé de Nantes het noemde. Men zou kunnen zeggen dat Lucas de eerste in de Kerk was die een **doelbewuste geschiedenis** schreef, om de waarheid van de leer van Jezus Christus en zijn apostel Paulus te verdedigen. De Kerk erkende de waarde ervan : alle gemeenschappen, in het jaar 57, waren er al lovend over en het Evangelie van een Griek die geen getuige was geweest van het leven van Onze-Lieve-Heer werd canoniek erkend als onfeilbaar en goddelijk geïnspireerd.

DE H. JOHANNES, « DE LEERLING DIE JEZUS LIEFHAD »

Het getuigenis van het vierde Evangelie is uniek, zowel inhoudelijk als qua diepgang.

Het herneemt weinig van wat Mattheüs, Marcus en Lucas vertellen. De meeste gebeurtenissen die er in verhaald worden, komen enkel in dit Evangelie voor : alle fasen van het optreden van Jezus in Jeruzalem, tijdens de vier joodse liturgische feesten (het eerste Pascha op 29 april, het Pinksterfeest, het Loofhuttenfeest en het tweede Pascha op 30 april) ; verder ook ontmoetingen die onbekend zijn bij de Synoptici (met Nicodemus, de Samaritaanse vrouw, de koninklijke ambtenaar uit Kafarnaüm...). Zelfs inzake de dagen van het Lijdensverhaal onderscheidt het relaas van Johannes zich van de andere drie, wat ook geldt voor de verslagen van de Verrijzenis.

En dat is nog niet alles. Johannes heeft een heel eigen “christologie”, een mystieke terminologie die we niet aantreffen bij de andere auteurs van het Nieuwe Testament. Voor hem is Jezus Christus *het Woord* en alleen hij citeert lange toespraken waarin een hele theorie wordt ontwikkeld over de relatie tussen deze Zoon en zijn Vader.

Waarom die eigenheid ? Was Johannes een mythomaan ? Iemand die van alles verzong ? Een gnosticus ? Of... wat ? Volgens de huidige exegetische “consensus” is het vierde Evangelie een tekst uit een veel latere periode, geschreven in een context van spanningen tussen de christenen en de Synagoog, dus na de diaspora van het joodse volk in 70 (val van Jeruzalem). De identiteit van de auteur is volgens de modernisten zeer discutabel. Zij beschouwen deze tekst, die lang na de gebeurtenissen zou zijn geschreven, als een « theologische reconstructie » die niet zozeer

getuigt van het leven van Jezus Christus als wel van het “geloof” van de christenen op het einde van de eerste eeuw... en vooral van hun antisemitische wrok.

PRACHTIGE HISTORICITEIT

Met welke argumenten komen deze exegeten ? In de recent gepubliceerde Franse *Vertaling van de Bijbel van Jeruzalem* (uitgegeven door Cerf, 2022) wordt verwezen naar het zgn. “concilie” van Jamnia (Jabné), tussen 85 en 90 n. Chr., waarop de joodse rabbijnen besloten om degenen die in Jezus Christus geloofden uit de synagogen te bannen. Dus « *kan de samenstelling van het vierde Evangelie niet vóór de jaren tachtig hebben plaatsgevonden* » (p. 203). Want, aldus de moderne exegese, het Evangelie van Johannes móét een reactie tegen die rabbijnen geweest zijn. Zij gaan er daarbij van uit dat christenen en Joden tijdens de eerste halve eeuw na de Verrijzenis van Jezus in harmonie en wederzijds begrip leefden en dat de spanningen pas ontstonden in de nasleep van de val van Jeruzalem en de verspreiding van het joodse volk.

Die datering van het vierde Evangelie is op los zand gebouwd. Men vergeet en ontkent zo alle vervolgingen waaraan de Joden, leden van het Sanhedrin of Farizeeën, Onze-Lieve-Heer hebben onderworpen tijdens zijn openbare leven, tot aan zijn kruisiging. En deze vervolging ging vanaf de dag na Pinksteren door tegen de primitieve Kerk. De campagne van haat kreeg zijn bestraffing in 70 : Jeruzalem werd verwoest vanwege zijn halsstarrigheid in het weigeren van de verlossing die haar Messias bracht.

De modernistische theorie betekent ook de volslagen miskennis van de godsdienstige context

waarin Jezus verscheen, zoals onthuld door de archeologische en exegetische ontdekkingen, in het bijzonder de handschriften van Qumrân. Die manuscripten openbaren de gewelddadige oppositie tussen de Essenen en de Farizeeën, een oppositie die aanleiding gaf tot controversen en vervloekingen als voorspel op het drama van het Evangelie.

In deze geschriften, die dateren van vóór het Nieuwe Testament, vinden we het portret van de vijanden van de Heer en de aanklacht tegen hun ondeugden, wat nadien ook in de Evangelies (en vooral dat van Sint-Jan) hernomen wordt. Wat Jezus de Farizeeën verweet, hadden de Essenen hen al vóór Hem verweten (cf. het artikel *Van het Oude naar het Nieuwe Testament: Qumrân en de Essenen*, in *Hij is verzezen!* nr. 9 van mei-juni 2004). Tegen deze achtergrond zijn de haat van de Joden tegen Onze-Lieve-Heer, hun boze geest en het radicale karakter van Jezus' aanklachten aan hun adres volkomen begrijpelijk. Beweren dat deze controverse alleen verstaanbaar is in de atmosfeer van het einde van de eerste eeuw is een leugen, of anders een onvergeeflijke onwetendheid voor vakspecialisten.

Het Evangelie volgens Johannes is volkomen in overeenstemming met de historische gegevens van Palestina in het jaar 30. Die gegevens raakten in vergetelheid na 68, omdat de Essenen toen hun manuscripten begroeven. Maar ze kwamen weer aan het licht in 1947, op het moment dat die handschriften werden opgegraven op de plaats waar ze begraven lagen. Een prachtig bewijs van historiciteit.

EEN EERSTELAS OOGGETUIGE

Bovendien bevestigt een zorgvuldige studie van de teksten de katholieke traditie dat het Johannes de apostel was, zoon van Zebedeüs, die dit Evangelie in zijn geheel voltooide vóór de val van Jeruzalem in 70: er is geen spoor van deze belangrijke gebeurtenis in zijn verslag.

Johannes maakte mee wat hij vertelt: zijn verslag staat vol met details die de religieuze sfeer in Palestina ten tijde van het openbare leven van Jezus overduidelijk weergeven. Hij merkt bv. op dat er « *in Jeruzalem, bij de Schaapspoort, een badinrichting [is] met vijf zuilengangen, in het Hebreeuws Bethesda geheten* » (5, 2). Vijf zuilengangen? Modernistische critici zijn zo ver gegaan om te verzinnen dat Johannes een puur symbolisch verhaal vertelde, want, zie je, als een zwembad vierkant of rechthoekig is zoals alle zwembaden, dan heeft het maar vier zijden, dus kan het maar vier zuilengangen hebben. Op een mooie dag echter werden tijdens een archeologische opgraving de fundamenteën van dit zwembad ontdekt; het was inderdaad rechthoekig... maar met een vijfde zuilengalerij die het bouwwerk in het midden overspant. Een bewijs van de eerlijkheid en nauwkeurigheid van het getuigenis van Sint-Jan!

De dialogen die hij weergeeft, zijn van een ongeëvenaarde precisie en goddelijke Wijsheid, die elke vervalsing uitsluit. We dringen echt door tot in de psychologie van de personages: denk aan Maria Magdalena, Martha, de Samaritaanse vrouw of de

blindgeborene. Johannes kent de religieuze autoriteiten in Jeruzalem heel goed, « *de Joden* » zoals hij ze ijskoud noemt, en hij is heel goed op de hoogte van wat er tijdens hun bijeenkomsten gebeurt, allicht dankzij Nicodemus, die er op aanwezig was.

Bovenal slaagt Johannes er perfect in om de uitgelaten sfeer in Jeruzalem vast te leggen van zodra Jezus verschijnt; het is alsof we er zelf bij zijn... Het lijdt geen twijfel dat hij een eerste klas ooggetuige is.

Abbé de Nantes legde al in 1970 uit dat er een reden is voor het feit dat Sint-Jan veel feiten vertelt die de Synoptici niet vertellen, in het bijzonder het optreden van Jezus in Jeruzalem: op Johannes na was de Heer daar gewoon alleen, zonder zijn andere apostelen. Het vierde Evangelie getuigt daarvan: in de harde confrontaties met de joodse gezagsdragers lijkt Onze-Lieve-Heer erg alleen en niet omringd door een groep Galileeërs, klaar om Hem te verdedigen.

Als Johannes inderdaad, zoals de traditie stelt, na de andere drie evangelisten geschreven heeft, dan is het begrijpelijk dat hij niet wilde herhalen wat zij al bekend gemaakt hadden. Maar bovenal is zijn verslag samengesteld om een eigen openbaring te geven.

« DE HELE WAARHEID »

Het Evangelie volgens Johannes bevat een geheim. Want alle kwaliteiten ervan verklaren niet de diepte van zijn begrip van het mysterie van Jezus, het Woord van God. En we moeten begrijpen welke redenen, welk doel hem de gebeurtenissen deed kiezen die hij vertelt uit « *vele andere dingen die Jezus gedaan heeft* » (21, 25).

Bij twee gelegenheden in zijn Evangelie (2, 22 en 12, 16) bevestigt Johannes dat de leerlingen, en hijzelf in de eerste plaats, op het moment zelf niet de volledige betekenis van Jezus' handelingen begrepen, in het bijzonder dat Hij de Schriften vervulde, maar dat ze dit mysterie pas later doorgrondten, *toen Jezus verheerlijkt was*.

Abbé de Nantes gaf als commentaar: « *Dit zijn woorden van absolute helderheid en eerlijkheid van de kant van Sint-Jan! Ze laten zien hoe de apostelen al deze gebeurtenissen beleefden toen ze nog niet de Geest hadden: ze beleefden alles als toeschouwers die de beelden van een film in zich opnemen, maar zonder de onzichtbare dingen te kunnen begrijpen. Ze geven toe dat ze het zich pas later herinnerden; in het licht dat ze toen kregen, begrepen ze alles en getuigden ze van wat ze eerst zagen, maar nu echt geloven. Dat is de theologie van de H. Johannes.* »

In zijn hele relaas laat Johannes inderdaad zien dat Onze-Lieve-Heer op een muur van onbegrip stuit omdat de H. Geest nog niet gegeven is. Dit is expliciet het geval in het gesprek met Nicodemus (3, 4-8).

Er is nog geen Geest (7, 39), dus kunnen de zielen niet echt in Jezus geloven. Maar Hij onderwijst hen met het oog op de gave van de H. Geest, opdat ze het later zouden begrijpen. De apostelen zelf schieten tekort. Tijdens zijn laatste avondmaal met hen, voordat Hij naar de Hemel opstijgt, zegt Jezus: « *Zo lange tijd ben ik bij u en kent ge Mij nog niet, Filippus?* » (14, 9) en ook: « *Nog veel meer heb ik u te zeggen,*

maar gij kunt het nu nog niet verdragen » (16, 12). En Hij gaat verder : « *Maar wanneer Hij komt, de Geest der Waarheid, dan zal Hij u inwijden in de volle Waarheid.* » Op welke manier ? « *Hij zal niet spreken van zichzelf, maar spreken al wat Hij hoort en u de toekomstige dingen verkondigen* » (16, 13).

De H. Geest heeft geen mond waarmee Hij kan spreken. Maar hier is het geheim van het Evangelie volgens Johannes : **de H. Geest sprak tot hem door de mond van de Maagd Maria** (cf. *Bible, archéologie, histoire* deel 3, pp. 54 en 64). Bijgevolg kunnen we het vervolg op haar toepassen : « *Zij zal Mij verheerlijken, want van het mijne zal Zij ontvangen en het aan u verkondigen. Alles wat de Vader heeft, is het mijne. Daarom zei Ik dat Zij van het mijne ontvangt en het u zal verkondigen* » (16, 13-15).

Inderdaad, zei abbé de Nantes, op de avond van het Laatste Avondmaal nam Jezus zijn apostel Johannes op zijn borst en maakte hem tot vertrouweling en getuige van de gedachten van zijn Goddelijke Hart. Hij vertrouwde hem de taak toe om Hem te openbaren in zijn ultieme mysterie, namelijk dat Hij de Zoon van God is, God zelf, één met de Vader en de H. Geest, en dat deze drie Personen hun Liefde, hun bovennatuurlijk leven aan de mensheid willen geven, opdat zij met de mensheid een eenheid zouden hebben die gelijk is aan die welke deze drie goddelijke Personen met elkaar hebben (retraite over *Tederheid en Devotie*, 1998). Dat is « *de hele waarheid* », de openbaring van de Liefde. Onze vader concludeerde : « *Je kan dit Evangelie niet lezen, je kan het niet lezen van het begin tot het einde, zonder te begrijpen dat Jezus Liefde is. Jesus Caritas.* »

Te beginnen met de Proloog, waarin Johannes ons laat zien hoe het *Woord van God*, dat « *in de schoot van de Vader is* » (1, 18), in onze wereld van duisternis komt om ons de kracht te geven ook zelf kinderen van God te worden. Voorwaarde is dat we geloven in zijn maagdelijke geboorte uit de schoot van de Maagd Maria, die dus – en paus Franciscus mag er het zijne over denken – de “hoofdpersoon” is van deze openbaring van de Goddelijke Liefde (1, 2-13). Alle persoonlijke ontmoetingen die Johannes verhaalt, van Aangezicht tot aangezicht, leiden ons tot de beschouwing van de Liefde van dit Woord, van deze mensgeworden Zoon van God die ernaar dorst (4, 7) om het levende water van zijn Goddelijke Hart te schenken (7, 37).

Om dit werk tot een goed einde te brengen vertrouwde Jezus vanaf de hoogte van het Kruis de leerling die Hij liefhad toe aan zijn Allerheiligste Moeder. Johannes nam haar in huis en het was in haar, door haar, gedurende de jaren die zij samen doorbrachten tot aan haar Tenhemelopneming, dat hij een heel bijzondere bijstand ontving van de Parakleet, de H. Geest, om hem binnen te leiden in de hele *Waarheid* en hem de komende dingen te openbaren.

Want de Maagd Maria begreep alles, vanaf het antwoord van haar Goddelijke Zoon in de Tempel van Jeruzalem in het jaar 12 : « *Wist gij niet dat Ik in het huis van mijn Vader moet zijn ?* » (Lc 2, 49). Dit antwoord luidde de openbaringen in die Hij

zou doen aan zijn Moeder en aan haar echtgenoot, Sint-Jozef, over zijn verblijf in de schoot van de Vader : « *Want Hij ging met hen terug naar Nazareth ; en Hij was hun onderdanig. En zijn Moeder bewaarde dit alles in haar Hart* », schrijft Lucas (2, 51). Wat is « *dit alles* » anders dan dat haar Kind geheel betrokken was op God, zijn enige Vader, van wie Hij vervuld van Liefde was en in wiens schoot Hij onophoudelijk terugkeerde ? Geen andere gedachte had Hij dan aan zijn Vader te gehoorzamen en Hem te behagen. Hij was in zijn Vader en zijn Vader in Hem, Hij kwam uit de Hemel en zou ernaar terugkeren, want Hij en zijn Vader zijn slechts ÉÉN.

Kortom, het hele Johannesevangelie kan duidelijk verklaard worden door dit onophoudelijke gesprek tussen de H. Maagd en haar geadopteerde zoon. Dat is de werkelijke reden voor de onvergelijkbare rijkdom en diepte van dit getuigenis, waarvan moderne exegeten beweren dat het zijn inspiratie gehaald heeft in het gnosticisme, het hermetisme, het hellenistische of rabbijnse jodendom en wat nog meer ! Het is inderdaad de Onbevleete Ontvangenis die ook vandaag de kop van de modernistische slang vermorzelt, in de grote universele strijd die Johannes ons onthult in zijn Evangelie en vervolgens in zijn Apocalyps.

Want Onze-Lieve-Heer kon de openbaring van zijn goddelijkheid en zijn Liefde alleen tot stand brengen door middel van tegenspraak, tot aan zijn getuigenis op het Kruis toe. Het relaas van Sint-Jan laat zien hoe Jezus zich in Jeruzalem manifesteert als de Messias, de Zoon van God, waardoor Hij de haat opwekt van de leiders van het volk. In hun duivelse jaloezie zullen ze nooit ophouden met proberen Hem uit de weg te ruimen, maar ze zullen daar pas in slagen in het Uur waarop Jezus dat toestaat.

Johannes geeft deze historische confrontatie haar volledige reikwijdte. Er is een kosmisch drama, een immens drama dat door de hele geschiedenis heen loopt : de strijd tussen Licht en Duisternis. Het Licht is Jezus Christus, Zoon van God ; en de Duisternis zijn de helse machten, Satan, « *de vorst van deze wereld* » (12, 31) en zijn legers. Alle zielen die in het Evangelie dicht bij Jezus komen, net als iedereen die dit relaas leest, worden opgeroepen om een kant te kiezen en daarmee hun eeuwige redding op het spel te zetten.

Meer dan de andere drie evangelisten helpt Johannes ons te begrijpen hoe tragisch de openbaring van het Evangelie is. Want vanaf het begin zullen velen partij kiezen tegen Jezus Christus. De auteur waarschuwt ons in hoofdstuk 3 : « *Dit is het oordeel : het licht is in de wereld gekomen, maar de mensen beminden de duisternis meer dan het licht, omdat hun daden slecht waren* » (3, 19). Ook dit is een uitdrukking van de Wijsheid van de Maagd Maria en van het verdriet van haar Onbevleete Hart : Simeon had haar aangekondigd dat haar Zoon « bestemd was tot val en opstanding van velen in Israël en tot een teken van tegenspraak ; en een zwaard zal ook uw eigen Hart doorboren, want zo moeten de gedachten van vele harten ontsluit worden » (Lc 2, 34-35).

broeder Bruno van Jezus-Maria

DIALOOG MET DE VRIJMETSELAARS

KATHOLIEKEN mogen niet toetreden tot de vrijmetselarij. Dat werd nogmaals bevestigd door de dicasterie voor de Geloofsleer op 13 november 2023 in een verklaring ondertekend door de prefect ervan, Mgr. Fernández, en goedgekeurd door paus Franciscus. Dit antwoord kwam er op vraag van een Filippijnse bisschop, Mgr. Julito Cortes, die zich zorgen maakte over « *de voortdurende toename van het aantal leden van de Loge* » in zijn dioceses en zich afvroeg welk leerstellig standpunt hij moest innemen.

De dicasterie herinnerde eraan dat « *het een gelovige verboden is actief lid te zijn van de vrijmetselarij omdat er onverzoenlijkheid bestaat tussen de katholieke doctrine en de vrijmetselarij.* » De nota preciseerde dat « *zij die formeel en bewust lid zijn van maçonnieke loges en de maçonnieke beginselen oarmd hebben zich in staat van zware zonde bevinden en de H. Communie niet mogen ontvangen* », zoals al stond in een verklaring van de congregatie voor de Geloofsleer uit 1983. Wat men verder ook van Fernández mag denken, hij onderstreept hier tenminste het principe van de onverzoenlijkheid tussen Kerk en Loge.

Woorden zijn één zaak, maar daden blijken een andere. Op 16 februari van dit jaar namen katholieke prelaten zonder verpinken deel aan een voordracht over *KATHOLIEKE KERK EN VRIJMETSELARIJ*, georganiseerd door de belangrijkste maçonnieke loge van Italië. De voordracht werd gehouden door Stefano Bisi, grootmeester van het Italiaanse Grootoosten. Aanwezig waren verschillende eminente vertegenwoordigers van de katholieke hiërarchie : kardinaal Francesco Coccopalmerio, voormalig pauselijk raadgever die in 2017 in opspraak kwam omdat zijn privésecretaris betrokken was in een zedenzaak op zijn Vaticaanse appartement ; Mgr. Mario Delpini, aartsbisschop van Milaan ; en Mgr. Francesco Staglianò, voorzitter van de Pauselijke Academie voor theologie van het Vaticaan. Delpini hield de openingstoespraak en Coccopalmerio de slotrede.

Volgens de organisatoren ging het om een « *historische* » ontmoeting. Grootmeester Bisi stelde de logische vraag : als wij allemaal zondaars zijn en als iedereen in de Kerk met al zijn rechten moet verwelkomd worden, **waarom geldt dat dan wel voor onregelmatige koppels en niet voor vrijmetselaars ?** Zoals voor de homoseksuele koppels kan men altijd zeggen dat het niet de vrijmetselarij is die gezegend wordt, maar het individu dat een vrijmetselaar is... Met andere woorden : pas de methode van *FIDUCIA SUPPLICANS* ook toe op de logebroeders. Nu dat dwaze of beter gezegd schandalige document door de vijand zo sluw tegen hem uitgespeeld wordt, zouden de ogen van paus Franciscus open moeten gaan !

Uit de voordracht kwam de idee voort, gesuggereerd door kardinaal Coccopalmerio op het einde van de avond, om een permanente dialoogstructuur op poten te zetten. « *Vijftig jaar geleden was onze kennis minder groot, maar de zaken zijn geëvolueerd en ik hoop dat dit soort ontmoetingen niet tot voordrachten beperkt blijft.* »

We weten dat de vrijmetselaars willen dat de Kerk terugkomt op de verklaring van november 1983, onder het pontificaat van Joannes-Paulus II. Dat do-

cument verving het standpunt van de Kerk uit 1917. De verklaring van 1983 stelt dat katholieken die lid zijn van de Loge « *in staat van zware zonde* » zijn. De vrijmetselaars betreuren die formulering en hebben kardinaal Ratzinger, de toenmalige prefect van de congregatie voor de Geloofsleer, altijd als een conservatief bestempeld. In werkelijkheid echter laat het document in kwestie veel zaken schieten : er staat geen expliciete veroordeling van de vrijmetselarij meer in en de leden worden niet meer geëxcommuniceerd, wat in de tekst van 1917 nog wél het geval was.

Opgemerkt moet worden dat de inschatting die de Loge van paus Franciscus maakt, zeer juist is. De vrijmetselaars van het Italiaanse Grootoosten hadden op hun website in 2020, na de publicatie van de encycliek *FRATELLI TUTTI*, een parallel getrokken tussen de uitspraken van hun grootmeester en passages uit de pauselijke tekst, om te bewijzen dat hun ideaal en dat van de Opperherder van de Kerk in wezen hetzelfde is : het instellen van een wereldwijde broederschap...

Toch is de toenadering tussen Kerk en vrijmetselarij niet nieuw. In zijn *LIBER ACCUSATIONIS IN PAULUM SEXTUM* klaagde abbé de Nantes Paulus VI al aan voor dat verraad. Onze vader wees ook met een beschuldigende vinger naar de bisschop van Cuernavaca, Mgr. Mendez Arceo, die op het Concilie zelf opgeroepen had tot verzoening met de vrijmetselaars, in de nasleep van de reis van de paus naar de zetel van de Verenigde Naties in Manhattan (4 oktober 1965). Ook Mgr. Daniel Pézeril werd door abbé de Nantes stevig bekritiseerd, omdat hij ingegaan was op de uitnodiging van de grootmeester van de *Grande Loge de France* en met alle maçonnieke eer ontvangen werd in hun tempel op 22 juni 1971.

In New York, op het VN-hoofdkwartier, hield Paulus VI in 1965 halt in de maçonnieke "meditatieruimte" die er het middelpunt van vormt. In zijn toespraak tot de afgevaardigden zei hij dat « *de volkeren zich richten tot de Verenigde Naties als tot hun enige hoop op eendracht en vrede* ». Tot de VN en niet tot Christus of zijn heilige Moeder ? En het is het hoofd van de katholieke Kerk dat zoiets zegt ? « *U bent zelf een vrijmetselaar... een christelijke vrijmetselaar !* » wierp de stichter van *DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE IN DE 20STE EEUW* de paus voor de voeten (*LIBER I*).

Joannes-Paulus II zowel als Benedictus XVI ontvingen meer dan eens delegaties van de joodse organisatie B'nai B'rith in het Vaticaan : in 1984, 1986, 1994, 1996, 2006, 2011... Franciscus onthaalde hen in 2015 en 2022. Deze machtige "Kinderen van het Verbond", ontsproten uit 19de-eeuwse loges, speelden een beslissende rol in de oprichting van de VN en behartigen wereldwijd de belangen van het jodendom en de staat Israël. Ze zijn ook actief aanwezig op alle niveaus van de Europese Unie. In 2005 verenigde "B'nai B'rith Europe" loges in meer dan 20 Europese landen (zie hun website).

Is dat allemaal hoe « *onverzoenlijkheid tussen de katholieke doctrine en de vrijmetselarij* » moet geïnterpreteerd worden ?

broeder Michel van de triomferende Onbevolkte

FATIMA OF DE VOLHEID VAN HET VERBOND

TOEWIJDING

JEZUS wil in de wereld de devotie tot mijn Onbevleete Hart instellen. » Dat is Gods grote plan voor onze tijd die de eindtijd is. De redding van elk van onze zielen en die van de hele wereld hangt af van deze goddelijke wil. De H. Louis-Marie Grignion de Montfort (1673-1716) begreep en voor-spelde dit in zijn *Verhandeling over de ware devotie*, die hij « Voorbereiding op de heerschappij van Jezus Christus » noemde :

« Het was door de H. Maagd Maria dat Jezus Christus in de wereld kwam en het is ook door haar dat Hij in de wereld moet heersen » (nr. 1).

« Door Maria is de verlossing van de wereld begonnen en door Maria moet zij worden voltooid » (nr. 49).

« Daarom wil God Maria, het meesterwerk van zijn handen, in deze laatste dagen openbaren en doen ontdekken. Omdat zij het werk is dat de Zon van Gerechtigheid, die Jezus Christus is, voorafgaat en openbaart, moet zij gekend en gezien worden, opdat Jezus Christus gekend en gezien zou worden. »

De H. Louis-Marie weet dat hij zich opwerpt als een vernieuwer : « Na bijna alle boeken gelezen te hebben die handelen over de devotie tot de H. Maagd en na vertrouwelijk te hebben gesproken met de meest heilige en geleerde mensen van deze laatste tijden, heb ik geen enkele devotionele praktijk leren kennen die lijkt op wat ik wil zeggen » (nr. 118). Wat is dan die nieuwe devotie ? Niets anders dan « een volmaakte en volledige toewijding van zichzelf aan de Allerheiligste Maagd ».

Zuster Lucia van Fatima, de vertrouweling van het Onbevleete Hart van Maria gedurende de hele 20ste eeuw, aarzelde niet om dit woord "toewijding" of "consecratie" een eucharistische betekenis te geven, in zijn volheid van « bekering en totale gave. Net zoals door de consecratie het brood en de wijn worden omgevormd tot het Lichaam en Bloed van Christus, die Hij, net als zijn hele menszijn, heeft aangenomen in het Hart van Maria. Op

deze manier zal het Onbevleete Hart onze toevlucht zijn en de weg die ons naar God leidt », totdat we veranderd zijn in het Lichaam van Christus, in fysieke leden van het Mystieke Lichaam, levend en klaar om ons bloed te vergieten voor de bekering van de zondaars.

ZUSTER LUCIA, KARMELIETES IN COÏMBRA

We zullen dan het « zaad van de vrouw » (cf. Gn 3, 15) zijn en het sacramentele leven putten uit dezelfde voedende bron, het Hart van Maria, die de moeder is van Christus en van zijn Mystieke Lichaam. Op deze manier zullen we werkelijk de broeders en zusters van Christus worden, in zijn eigen woorden : « **Mijn moeder en mijn broeders en zusters zijn zij die luisteren naar het woord van God en het in de praktijk brengen** » (Lc 8, 21).

« Dit Woord van God », vervolgt zuster Lucia, « is de band die alle kinderen verenigt in het Hart van hun Moe-

der ; daar horen we de echo van het Woord van de Vader omdat God zijn Woord, zijn eeuwige Woord, heeft opgesloten in het Hart van Maria ; en het is uit dat Woord dat het leven stroomt : **“Als iemand dorst heeft, laat hij tot Mij komen en drinken !”** Zoals de Schrift zegt : “Uit zijn binnenste zullen stromen van levend water vloeien” (Jo 7, 37-38). Inderdaad lezen we in het boek Isaïas : “Want Ik zal water gieten op de dorstige grond, stromen op de uitgedroogde aarde. Ik zal mijn Geest uitstorten over uw kroost, mijn zegen over uw nageslacht” (Is 44, 3).

« Het Onbevleete Hart van Maria is dit bewaterde en gezegende land en God wil dat onze devotie diep in dit Hart geworteld is. Want als Hij er zoveel liefde in heeft uitgestort, dan is het voor ons, opdat Maria een moederhart zou hebben voor het hele universum en opdat zij heel haar nageslacht zou wijden en omvormen tot het Lichaam en Bloed van Christus, haar eerstgeborene, de Zoon van God, het Woord van de Vader : “Van alle wezens was hij het Leven en het Leven was het licht van de mensen » (APELOS DA MENSAGEM DE FÁTIMA, pp. 125-128).

TRANSSUBSTANTIATIE

De H. Maximiliaan Maria Kolbe (1894-1941), die leefde ten tijde van de verschijningen van Fatima, heeft die gebeurtenissen echter niet gekend. Maar net als zuster Lucia, geïnspireerd door hetzelfde Woord van God, sprak hij over een werkelijke "transsubstantiatie" die door het Onbevleete Hart van Maria wordt bewerkstelligd in hen die zich aan haar toewijden : *« Laten we bidden dat we meer en meer aan haar mogen toebehoren, dat we haar eigendom mogen worden... In één woord, dat we "van haar" mogen zijn in de engste zin van het woord, steeds volmaakter van haar, in het leven, in de dood, tot in alle eeuwigheid van haar, van haar, van haar ! Mochten we de anderen tot dat ideaal kunnen aantrekken ! »* (brief aan pater Koziura, 15 november 1933).

« Laten we ons hart, onze ziel, ons lichaam en alles voor haar openstellen zonder beperking of limiet. Laten we ons helemaal aan haar toewijden, zonder enige beperking, om haar dienaren te zijn, haar zonen, levend, sprekend en handelend in deze wereld » (brief aan de geestelijken van zijn orde, 28 februari 1933).

« We zouden helemaal door haar bezeten willen zijn, zodat zij zelf door ons heen denkt, spreekt en handelt. We zouden zo graag aan de Onbevleete willen toebehoren dat er niets in ons overblijft dat niet van haar is, zodat we als het ware in haar vernietigd zijn, dat we in haar veranderd zijn, dat we in haar getranssubstantieerd zijn, dat alleen zij overblijft... » (brief aan pater Vivode, 12 april 1933).

Abbé de Nantes, onze vader, schreef : *« Wat mij opvalt, is de alomtegenwoordigheid van de Onbevleete in het goddelijke Officie. De H. Maagd moet er altijd bij zijn. Je kunt geen drie woorden zeggen zonder dat naast God, op de een of andere manier, de Maagd Maria aanwezig is. [...] Niet voor niets beeldde Michelangelo haar af onder de arm van God de Schepper [in het fresco van de Schepping in de Sixtijnse kapel]. Ze bevindt zich daar en kijkt toe hoe God de wereld schept. God de Vader, Schepper en toekomstige Rechter, heeft de Maagd voortdurend nodig. »* Zij is Gods onuitputtelijke vreugde. *« Als God zijn vreugde in de wereld vindt, dan is het in de eerste plaats in haar, boven alle anderen. Zij is het heerlijke object van zijn liefde, zijn vaderlijke liefde »* (16 augustus 1996).

Maar wat als Hij haar in tranen vindt vanwege mijn zonden ? De Maagd Maria waarschuwde ons in La Salette : *« Hoe lang al heb ik voor jullie geleden ! »* Is er dan geen vreugde meer in de Hemel ?

In Pontevedra smeekte het Kindje Jezus Lucia : ***« Heb medelijden met het Hart van je Allerheiligste Moeder, dat omgeven is door de doornen die de ondankbare mensen er steeds weer in steken, zonder dat er iemand is die een daad van eerherstel verricht om ze te verwijderen. »***

In navolging van de woorden van haar Zoon biedt Maria de middelen aan om eerherstel te brengen :

IN DEN BEGINNE, DE ONBEVLEETE ONTVANGENIS

1. « God is Liefde » en het voorwerp van die liefde is de Persoon van de Onbevleete, bij de aanvang van de eeuwen door God in zijn Heiligheid geconcipieerd. Het is aan haar dat Hij het eerst heeft gedacht, zelfs vooraleer Hij Adam en Eva schiep en de daarna volgende geslachten. Zij werd "uitgedacht" door God, Vader en Zoon, in hun H. Geest en van in alle eeuwen.

2. Het Onbevleete Hart van Maria, gloeiend brandpunt van "rondom omgaande liefde", is de bron van een onafgebroken beweging van wederzijdse affectie en toewijding, een liefde die overloopt van het leven binnen de Drie-ene God in het Hart van Maria en er weer naar terugkeert. Elke ziel die verlangt daar deel van uit te maken, wordt er door aangetrokken. De vrucht van die liefde is de verhoopde oogst van alle menselijke wezens of tenminste toch hen die God onze Vader voorbestemd heeft om kinderen van Maria te worden. Want het is aan haar dat God heel de orde van de barmhartigheid toevertrouwd heeft.

3. De geïnspireerde schrijvers, auteurs van de Wijsheidsboeken van het Oude Testament, hebben die vrouwelijke aanwezigheid bij God opgemerkt, als voorbereiding op de komst van zijn Zoon en van de H. Geest op de aarde. Zij is vóór alle eeuwen geschapen en bestond op een mysterieuze manier vooraf bij God de Schepper : *« Toen er nog geen oceanen waren, was ik al geboren »* (Spr 8, 24).

4. Daarom wil de goede God, van wie de oneindige Liefde zich van in alle eeuwigheid op de Onbevleete gevestigd heeft, dat wij beginnen met ons aan haar toe te wijden als wij Hem willen behagen : wij moeten binnentreden in wat zijn voorkeur wegdraagt. Dit mysterie is van een oneindige en verlossende wijsheid !

De totale toewijding van de falangist aan de Onbevleete is bijgevolg de noodzakelijke en voldoende voorwaarde voor een bekering tot de godsdienst in zijn geheel, uit liefde tot de Onbevleete. Het is een liefde die grenzeloos is, omwille van volgende raadgeving van de H. Maximiliaan Kolbe : *« Als je iets wil doen, dan moet je jezelf toewijden aan de H. Maagd, aan de Onbevleete, want zij is het die heerst over het Hart van God. »* Zij heeft de opdracht gekregen om de laatste uitingen van goede wil te mobiliseren en ze zal ze vullen met licht en kracht. Zij is het die alles zal verwezenlijken.

Punt 3 van de 150 PUNTEN VAN DE FALANX VAN DE ONBEVLEETE

« Bekijk, mijn dochter, mijn Hart dat omgeven is door doornen die de ondankbare mensen er op elk moment in steken door hun godslasteringen en ondankbaarheid. Probeer jij tenminste me te troosten en zeg het volgende : ik beloof dat ik iedereen die vijf maanden lang, op de eerste zaterdag, gaat biechten, de heilige communie ontvangt, de rozenkrans bidt en mij een kwartier lang gezelschap houdt terwijl hij mediteert over de vijftien mysteries van de rozenkrans, in een geest van eerherstel, dat ik die personen in het uur van hun dood zal bijstaan met alle genaden die nodig zijn voor de redding van hun ziel. »

De grote theofanie of Godsopenbaring van Tui,

op 13 juni 1929, eindigt ook met dit dringende verzoek van Onze-Lieve-Vrouw : *« Er zijn zovele zielen die door Gods gerechtigheid veroordeeld worden voor zonden die ze tegen mij begaan hebben, dat ik gekomen ben om eerherstel te vragen. Offer jezelf op voor deze intentie en bid. »*

EERHERSTEL

In een *BRIEF AAN ONZE VRIENDEN* van 15 augustus 1982 gaf abbé de Nantes uitleg bij het gebed dat de Engel in de Cova da Iria aan de drie herderskinderen leerde : *« Mijn God, ik geloof, ik aanbid, ik hoop en ik hou van U. Ik vraag U vergiffenis voor hen die niet geloven, niet aanbidden, niet hopen en niet van U houden. »* Onze vader zei dat deze woorden een groot onderricht en misschien zelfs een geheim uit de Hemel bevatten :

« Het is een aanwijzing van de Engel over de wil van zijn Soevereine Heer en zijn Soevereine Koningin. Natuurlijk nodigen zij ons uit om te geloven, te aanbidden, te hopen en lief te hebben. Maar wat met de rest ? Wat moeten wij doen met de wereld die verloren gaat ? Met de afvalligen, de atheïsten en de rebellen ? Een militaire kruistocht, een intellectuele polemiek, een apostolaat ? O, hoe machteloos zouden we ons in dat geval voelen, hoe zwak en hulpeloos !

« Maar neen, de Hemel wil het werk delen met de aarde in deze moeilijke tijden. Het is aan ons om te bidden en om vergeving te vragen ; en ik zeg niet eens om boete te doen, om ons over te geven aan harde boetedoeningen waartoe onze lafheid niet in staat is. We moeten ons enkel neerwerpen en om vergeving vragen voor onszelf en onze broeders. Dat wil zeggen : de heiligheid, de majesteit en het gezag van ons aller Koning en Koningin erkennen, hun oneindige goedheid en hun barmhartigheid, om vervolgens te bekennen dat de wereld ondankbaar, beledigend en provocerend is in zijn goddeloosheid, opstandigheid en andere zonden. En dan onszelf tussen de wereld en God plaatsen om vergeving af te smeken.

« En dat is voldoende. Het Onbevleete Hart van Maria zal de rest doen. Dat Hart is ertoe in staat om dat alleen te doen, niet wij, niemand van ons. Het is een mysterieus plan, het is de wil van onze hemelse Vader en van zijn Zoon Jezus Christus voor onze tijd. En het gaat door ; onze Vader zou zich bij wijze van spreken nooit hebben kunnen voorstellen dat het zover zou komen als we nu aanbeland zijn. Maar het Onbevleete Hart, dit moederlijke en koninklijke Hart zal tekenen en wonderen verrichten. En al die verloren kinderen van wie we in onze wanhoop denken dat ze niet meer kunnen gered

worden, teruggebracht of bekeerd, die zal zij aanraken en zonder schijnbare inspanning, zonder dat het te laat is, massaal doen terugkeren tot Jezus en tot de Vader » (Tenhemelopneming 1982).

KRUISTOCHT

« Ik ben een onnutte knecht. » Dat is wat hij die zichzelf toewijdt aan de Onbevleete Ontvangenis tegen zichzelf moet zeggen. Zij is het die voortaan alles in hem verricht. *« Maar wees voorzichtig, »* waarschuwt abbé de Nantes ons, *« want het is niet voor onze eigen volmaaktheid dat we onszelf toewijden ! De H. Maagd, de Onbevleete Ontvangenis die in de grot van Lourdes verscheen, heeft alleen iemands voet nodig om de kop van de slang te vermorzelen. Als ik die voet wil zijn, geef ik mezelf aan de Maagd Maria om de kop van de slang te verpletteren ! »* (8 juli 1998).

Dat is helemaal de geest van de akte van toewijding aan de Onbevleete door de H. Maximiliaan Maria Kolbe :

« Iedereen die in de praktijk deze graad van toewijding aan de Onbevleete bereikt, kan niet anders dan uitstralen op zijn naaste omgeving, zelfs zonder dat hij het beseft. Hij laat het daar echter niet bij, maar streeft er met volle bewustzijn naar om alles te doen wat hij kan om anderen tot de Onbevleete te leiden, zodat ze worden zoals Zij : “Beschik bovenal over mij zoals Gij het wilt, zodat wat men van U zegt eindelijk gerealiseerd wordt : De Vrouw zal de kop van de Slang vermorzelen ; en ook : Gij alleen zult de ketterijen in de hele wereld overwinnen. Mocht ik in uw vlekkeloze handen, zo rijk aan barmhartigheid, een instrument van uw liefde worden, in staat om zovele lauwe of afgedwaalde zielen nieuw leven in te blazen en tot bloei te laten komen. Zo zal de heerschappij van het goddelijke Hart van Jezus zich zonder einde uitbreiden. »

Een instrument zijn voor de bekering van de zielen en hen winnen voor de Onbevleete Ontvangenis : dat is de nieuwe “kruistocht” van de 21ste eeuw. Wij willen voortbouwen op de visie van pater Kolbe naar aanleiding van de openbaringen en verschijningen van Onze-Lieve-Vrouw, onze twaalf-sterrengeneraal, en op de dogmatische definities van de Onbevleete Ontvangenis door de Z. Paus Pius IX en haar Tenhemelopneming in de glorie van de Hemel door Pius XII.

« Ooit zal ik haar gaan zien, in de Hemel ! »
Amen !

broeder Bruno van Jezus-Maria

5 april 2024

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle.*

Stichter : † Abbé Georges de Nantes.

Hoofdredacteur : Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever : L. Oorts, Heideweg 14, B-2980 Zoersel.

Abonnement voor binnen- en buitenland : € 20. Steunabonnement : vanaf € 25.

IBAN : BE37 7340 7865 9228. BIC : KREDBEBB.

Internet : <http://nl.crc-resurrection.org/> – E-mail : hij.is.verrezen@gmail.com